

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PRIMIT PE PARTICIPANȚII LA LUCRĂRILE CONSFĂTURII CONDUCERILOR DE UNIUNI DE SCRITORII DIN ȚĂRI SOCIALISTE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit în după-amiaza zilei de 26 februarie a.c., la Palatul Republicii, pe membrii delegațiilor care participă la lucrările Consfătuirii Conducătorilor de Uniuni de Scriitori din țări socialiste ce se ține la București.

La primire au luat parte tovarășii Ion Gheorghe Maurer, Emil Bodnaraș, Gheorghe Pană, Manea Mănescu, Dumitru Popescu, Corneliu Mănescu, ministru al Afacerilor externe, Pompiliu Macovei, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, membri ai conducerii Uniunii Scriitorilor din România.

Au participat șefii misiunilor diplomatice ai R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovace, Cuba, R. D. Germane, R. P. Mongolie, R. P. Polone, R. P. Ungare, Uniunii Sovietice, acreditați la București.

Președintele Uniunii Scriitorilor, acad. Zaharia Stancu, a prezentat tovarășului Nicolae Ceaușescu și celorlalți conducători de partid și de stat pe membrii delegațiilor uniunilor de scriitori din: Bulgaria — condusă de Gheorghe Džagarov, președintele Uniunii; Cehoslovacia — condusă de Andrej Plavka, președintele Uniunii Scriitorilor Slovaci; poetul Luis Rivera Suardiaz, reprezentantul Uniunii Naționale a Scriitorilor și Artiștilor din Cuba; R.D. Germană — condusă de Fritz Selbmann, vicepreședinte al Uniunii; R.P. Mongolă — condusă de S. Udval, președinte al Uniunii; Polonia — condusă de Josef Lenart, membru în prezidiul Uniunii; Ungaria — condusă de Darvas Jozsef, președinte al Uniunii; U.R.S.S. — condusă de Gheorghe Markov, secretar al Uniunii, care participă la lucrările consfătuirii.

Adresându-se oaspeților, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a spus: Stimați tovarășii,

Este pentru mine o deosebită plăcere să mă întâlnesc astăzi, aici, cu dumneavoastră — reprezentanți ai scriitorilor din țările socialiste frățești reuniți în consfătuirea prietenească de la București — și să vă salut călduros în numele Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și al Consiliului de Miniștri.

Noi, în România, apreciem în mod deosebit activitatea pe care o desfășoară scriitorii pe tărîmul educației popoarelor noastre în spiritul prieteniei și colaborării frățești, în spiritul socialismului, al ideilor marxism-leninismului. Fără îndoială, scrisul a avut și are un rol important în răspîndirea ideilor înaintate; dumneavoastră, scriitorilor, vă revine în continuare o misiune de seamă în promovarea prieteniei și colaborării dintre țările socialiste, dintre toate forțele progresiste și antiimperialiste, a prieteniei și colaborării între toate popoarele lumii. Scriitorii își vor face datoria față de propriile popoare, față de umanitate, în măsura în care scrisul lor va sluji acestui nobil țel.

Apreciem faptul că în consfătuirea de la București ați făcut un schimb liber de păreri asupra felului în care îndepliniți sarcinile încredințate de partidele comuniste, așteptările clasei muncitoare și popoarelor din țările dumneavoastră, acționați în spiritul cauzei socialismului, în interesul mișcării comuniste, al clasei muncitoare din întreaga lume.

Știm că discuțiile pe care le-ați purtat au fost rodnice. Sintem convinși că și în viitor se vor dezvolta asemenea schimburi de păreri libere între scriitorii din țările socialiste; aceasta va contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă, la apropierea dintre popoarele noastre, la întărirea sistemului mondial socialist.

Vă urez din toată inima succes în activi tatea creatoare pe care o desfășurați.

Răspunzînd, GHEORGHI MARKOV, secretar al Uniunii Scriitorilor din Uniunea Sovietică, a spus:

Dragă tovarășe Ceaușescu,
Dragi tovarășii din conducerea Partidului Comunist Român,
Dragi tovarășii din conducerea statului socialist român,

Îngăduiți-mi ca, în numele consfătuirii noastre reprezentînd uniunile scriitorilor din țările socialiste, să vă mulțumim din toată inima pentru că ne-ați acordat această atenție, pentru că ne-ați dat posibilitatea de a ne găsi azi în fața dv.

Cred că exprim părerea tuturor participanților, dacă am să vă spun că un rol uriaș în succesul acestei consfătuirii l-a jucat Uniunea Scriitorilor din România, și, personal, președintele acestei uniuni, academicianul Zaharia Stancu. Atmosfera de prietenie, tovarășie și atenție a domnit din prima clipă cînd am pășit pe pămîntul țării dv. atît de prietenească.

La ordinea de zi a consfătuirii noastre au stat cele mai diferite probleme, dar, dacă am exprima pe scurt sensul acestor discuții, trebuie spus că am discutat o singură problemă, care este cea mai importantă pentru scriitorii din țările noastre socialiste: cum să facem mai bine, cu mai multă eficiență, recurgînd la mijloacele literaturii, să ajutăm partidele noastre comuniste să realizeze mărețele sarcini pe care și le-au propus în această etapă plină de răspundere pentru dezvoltarea omenirii.

Îngăduiți-mi încă o dată să vă mulțumesc pentru atenția pe care ne-ați acordat-o.

Secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, și ceilalți conducători de partid și de stat s-au întreținut apoi într-o atmosferă căldă, tovarășească, cu membrii delegațiilor uniunilor de scriitori din țări socialiste, participanți la consfătuire. (Agerpres)

CONSFĂTUIREA CONDUCERILOR DE UNIUNI DE SCRITORII DIN ȚĂRI SOCIALISTE ȘI-A ÎNCHEIAT LUCRĂRILE

La Casa Scriitorilor „Mihail Sadoveanu” din București, între 23—27 februarie a.c., a avut loc a 7-a Consfătuire a conducătorilor de Uniuni de Scriitori din țări socialiste, la care au participat delegații reprezentative din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R. D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria și Uniunea Sovietică.

Lucrările Consfătuirii s-au desfășurat sub semnul Centenarului Lenin, a cărui aniversare va fi sărbătorită anul acesta în lumea întreagă. Lucrările au prilejuit un schimb liber de păreri asupra activităților scriitoricești.

Dezbatările au evidențiat relațiile fructuoase ce s-au stabilit între Uniunile de scriitori și au oferit noi sugestii pentru adîncirea lor. Spiritul de perfectă colegialitate și subliniat respect reciproc, dominante ale Consfătuirii, au pus încă o dată în evidență rolul deosebit de important pe care-l joacă scriitorul în societatea socialistă, răspunderea sa pentru a ajuta, cu mijloacele literaturii, la construirea unei lumi noi. Lucrările Consfătuirii s-au desfășurat într-o atmosferă căldă, tovarășească.

Realism și luciditate

Una din formulele stereotipe pe care le-am auzit nu odată, atunci cînd era vorba de o carte care contrazicea imaginea idilică asupra lumii și societății, încercînd s-o cuprîndă în contradicțiile ei, suna cam așa: „Să nu facem procesul trecutului”. Ciudată, mai bine zis tulburătoare în sens negativ înțelegere a noțiunii de proces ca și cum, aprioric, singura concluzie a unui proces nu poate fi decît condamnarea, negarea integrală, relegarea lui în zonele de care e mai bine să nu ne amintim. Ca și cum trecutul ar putea fi modificabil, sau ajustabil prezentului. Continuitatea revoluției în trăsăturile ei majore și esențiale nu presupune și n-a presupus niciodată (decît în mințile speriate de mișcare, dospind în apa călduță a inerției) armonia simplă, liniară și unidimensională. În cazul acesta literatura s-ar reduce la relatarea peripețiilor previzibile ale ascensiunii istorice, al cărei itinerariu e riguros și imuabil prestabilit, iar aceea zonă, sau acele aspecte ale realității care nu se înscriu cuminte pe această traiectorie generală, capătă — în aceleși conștiințe lenese și funcționărește interesate „să nu se facă valuri” — proporții grave, atentează la tabloul didactic al unei arti, concepută ca o funcție socială cu repercusiuni imediate, precis catalogabile.

Cu o asemenea viziune care din nefericire a funcționat energic și prea bine organizat, un roman ca „Donul liniștit”, de pildă, ar fi trebuit ars pe rug, dar pe vremea apariției lui, corpul de dogme „estetică” nu se constituise încă, nu căpătase cadentele liturgice; amintirea cumplită și mărețelor încercări de forțe, cu infinitele ei implicații în soarta individului era prea vie, iar „operația” asupra trecutului recent, ajustarea lui la necesitățile imediate și la interesele de moment ale prezentului, nu începuse încă.

Ceea ce a pus piedici notabile în dezvoltarea pleneră și firească a prozei realiste (scriitorii care au făcut această opțiune posedînd un material de viață extraordinar, rebel prin ineditul său psihologic și social, catalogărilor pueril-dogmatice și, în sfîrșit, și aceea distanță necesară, condamnată și ea într-o vreme: „cei care fac teoria distanței necesare sînt în fond adepții deghizați ai evaziunii din focul purificator al prezentei imediate în actualitate, al luării de poziție”) — a fost confuzia nemarkșistă între viziunea generală asupra lumii, între opțiunea filozofică și propagandă. Necesitatea momentană a fost investită cu apangiuul universalității, al durabilității și, ceea ce era și mai grav, al valorii estetice.

A fi prezent, a răspunde comenzi sociale, însemna a ilustra cu promptitudine gazetărească un eveniment social, politic, o hotărîre de partid, o peripeție internațională.

Evident, ar fi stupidă negarea din principiu a posibilității valorii artistice pe care o poate avea o lucrare consacrată unui astfel de moment și scrisă, cum s-ar zice „în focul acțiunii”, dar în mod cert un eveniment de importanță istorică nu poate conferi prin el însuși operei literare consacrată lui, decît o consacrare conjuncturală.

Dacă literatura noastră a cunoscut cîteva realizări notabile în fixarea acelor momente istoric explozive ale cuceririi puterii, ale momentelor cînd fiecare trebuia să aleagă și această alegere nu implica numai destinul său personal, al epocii a cărei dominantă a fost ideea conștient trăită de fiecare că bătălia socială implică întreaga existență — nu același lucru se poate spune despre prezenta în arta prozei a celorlalte momente istoric-esențiale care au urmat și în care locul ciocnirii fătîșe, deschise și fără prea multe complicații psihologice a fost luat de procese multiple, complexe și complicat. De exercitarea puterii care a produs și produce în conștiințele colective și individuale mutații determinante, o perspectivă mereu deschisă.

Pentru acel tip de proză care ambiționează alcătuirea frescei istorice luciditate asupra acestui sfert de veac este o condiție fundamentală. Ea implică respectul adevărului (acest respect științific care caracterizează atitudinea partidului nostru față de procesul social în totalitatea lui, cu luminile și umbrele proprii și inerente oricărui organism viu) refuzul miturilor simple, al confuziei — chiar bine intenționate — între mit și realitatea încăpățînată.

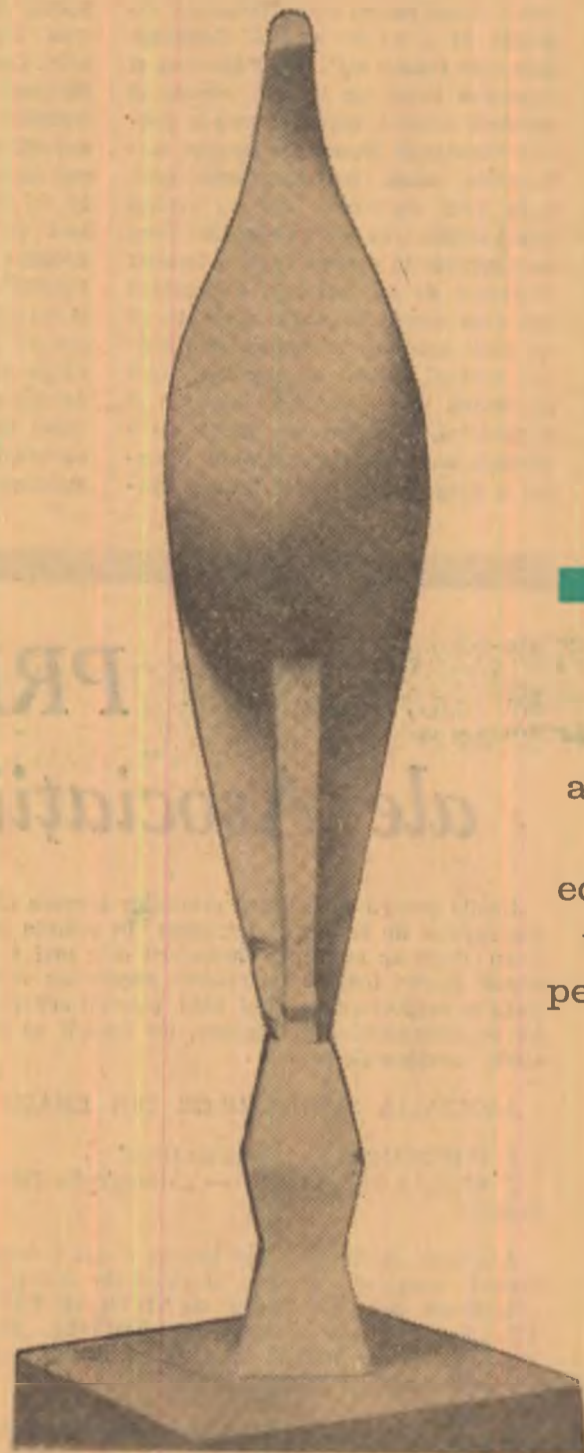
Pentru că literatura nu „oglindește”, ci semnifică.

Fără înțelegerea acestui fapt, cel mai dificil lucru pentru prozatorul realist devine prevederea trecutului.

Titus POPOVICI

Redacția
și tinerii colaboratori
ai revistei „Luceafărul”
urează
echipajului „Apollo-12”
un călduros bun venit
pe pămîntul țării noastre

BRANCUȘI
Pasărea măiastră

avant-
premieră
editorială

JULES VERNE

„Peripețiile domnului
Antifer”

Editura „Albatros”.

VERA LUNGU

„Moralizând fără glorie”

Versuri. Editura „Mihai Eminescu”.

DIMITRIE RACHICI

„Absolvo te”

Poeme. Editura „Albatros”.

IOSIF LUPULESCU

„Aș fi vrut să tic marți”

Schite și povestiri. Editura „Mihai Eminescu”.

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE RESTITUIE. RUGAM COLABORATORII SA NE TRIMITA LUCRARILE DACTILOGRAFIATE.

CRONICA LITERARA

constanța buzea AGONICE

Iată o carte a sacralizării profanului, a femeii cîntîndu-și cu umilință și grandioasă condiția sa de temelie a lumii, purtătoare a unui adevăr care o va depăși. Aceste *Agonice* ale iubirii materne ori pasionale, ale morții așteptate ca o eliberare și purificare de iluziile trecătoare ale pămîntului, cu adinea lor melancolie venind dintr-o străveche practică și conștiință a durerii, a suferinței, urcînd pînă la cea dintîi din șirul nesfîrșit al ispitei. „Eva cu mărul în mînă” (*Sete*) comunică un elan pendulînd între generozitate și resemnare, între ruga tăcută și cuvîntul imperativ, niciodată în sterilitate și vană speculație metafizică. Dacă o filozofie ar trebui căutată dincolo de tremurul versurilor, atunci ea s-ar reduce la câteva repere pe cit de simple, pe atît de esențiale în înțelegerea de către poeză a stării sale de plantă sensibilă așteptînd un destin implacabil, dar nici blestemat, nici renegat, ci ascultînd supus de el, chiar dacă vine cu puterea morții, căci numai astfel va participa la ei și îl va înfrînge. Păcat al purificării și purificare a păcatului, iubirea poate fi o rugă de minuire a femeii, o salvare paradisiacă și în demitizările de astăzi resurrecția umană, caldă, a mitului o înflinim ca pe o prezență turburătoare în toată cartea: „Paradisul, al gieznel cu aripi încete/ Și al sinului nedezevelit/ Paradisul nu se cunoaște, se crede/ Vinovat este îngerul disprețuit/ Dar pentru tine și pentru mine/ Păcatul pur, păcatul să urce în paradis/ Îngîndurînd două sicrie strălucite/ Răsplătit fii pentru că m-ai ucis/ Răsplătit cu cranul ce-și exiliază coroana/ Ce se degajă de trup și există în sine/ Paradisul umbrit de sunetele a.n.a/ Nesfîrșite, posibile dulci, niciodată divine” (*Paradis*).

Moartea și dragostea au un singur ideal căruia i se închină, dar acesta nu se mai poate exprima nici într-un concept pozitiv satisfăcător — de piidă, divinitatea — nici într-unul negativ fără să-l depășească în sfera lor atotputernică — satanismul — cuvîntul salvării pare a fi fost uitat într-un timp irecuperabil: „Tu pentru mine te-ai rugat o zi/ Cînd nebunia idolului unic/ Venind la tine, se dezlanțu/ Tu pentru mine te-ai rugat, văzîndu-și/ Aproape mort, simțînd că dacă pier/ Și pentru el sfîrșitul va veni/ Tu te-ai rugat dînd un sublim spectacol/ Prin care-avu puterea să mă uite/ O fugă în concret, în doi, deși/ Pe-același glob știa că vei muri/ Tu te-ai rugat. Ce voce și ce lacrimi/ Ai dăruit, ce suflăt ai condus/ Prin irisul tău pur și țesător // Simțînd mai multe suflete în tine/ Și de puterea lor frățească delirînd/ Tu te-ai rugat să nu mă mor, deși/ Trînd, nîcînd eu nu te pot iubi/ Acum păm subit sălbătici/ De groaza de a nu ne aminti/ Cuvintele prin care sintem vii”. (*Idol*) Moartea și dragostea avînd un trunchi comun, al pierderii infinite, capătă mereu în poeziile Constanței Buzea alte nuanțe, ireductibile totuși, neconfundabile, deși, după cum aminteam, ele au același punct originar, în pacea neantului. Ceea ce surprinde în această carte a fericii nefericite de ea însăși și a dezolării din care mereu se naște speranța ca un copil așteptat, mintuitor, este nervul senzual, carnal al expresiei, fără să devină însă niciodată împudic, ci dimpotrivă, bucurîndu-se parcă de o puritate angelică, atotiertătoare. Moartea și dragostea se petrec într-un spa-

țiu care a fost atît de pur la început, încreștată mereu spre altceva, spre altcineva, o ipostază a reprezentării în fuga sa de prezență, dar prezența nefînd în lirism decît cuvîntul, vom spune că această poezie ne apare ca o fugă de cuvînt, o încercare de a-l ocîli, de a-l dori absentă urcînd în spații golite de singe vital, acolo unde se înregistrează doar „trecerea fără urmă a vîntului” (*Țară de vînt*). Particularitatea versurilor din această carte, de altfel recunoscută și în placheta anterioară, *Semn* (1969) constă într-o căutare a penumbrei transparente a cuvintelor care, deși s-au depărtat de mult de lucruri, disjunția nu mai este trăită decît ca disjunție, nu se trăiește în ea, cuvintele nu se organizează într-o realitate de sine stătătoare, regnerînd o nouă armonie posibilă, ci rămîn ca palide amintiri ale lucrurilor de la început: „Încet cuvintele s-au despărțit de lucruri/ Luminile cuvintelor se roteau altundeva/ metamorfoze de aer în aer/ Surori cu neuzitul, nepăpălit/ nevăzutul. // Și a rămas într-adevăr singur/ / nimic din ceea ce-l înconjoară nu mai poate numi/ / Nimic din ceea ce se naște sau pierd nu mai poate grai/ / nimic din ceea ce doare nu mai poate striga/ / Cuvintele, încet, s-au golit de înțelesul lucrurilor. // Și s-au umplut de înțelesuri de aer. // Încet, încet, încet, / Aproape tainic: mereu mai sigur lăsindu-l, / de la eu la tu, / de la tu la el, / de la el la nimeni. Nimeni, / poate nimeni” (*Încet, nimeni*). S-ar putea spune că avem mai întîi un program teoretic, o justificare inteligibilă, și apoi o dezvoltare practică, o finalitate sensibilă.

Cea mai acută notă pasională ce se aude printre aceste versuri, ca să a-pelăm la o asociație paradoxală oarecum, dar poate definitorie pentru ceea ce am dori să relevăm, este surdinizarea oricărei note, dispariția tușelor decisive, detașabile ca sunete integrale și înlocuirea lor cu parafraze și nuanțe ale unei muzici de recit impresiune. Spaime de retorica pasiunii, sau numai ușoara teamă de un discurs cu mișcarea haotică, lovindu-se de obstacole cu cit mai imprezvizibile, cu atît mai propice efectelor de ridicol ori sublimă perplexitate, imprimă textului o dinamică impersonală, de fluid abstract și cu tendințe extraumane. Această linie a eseuului divagant, pe un ton aproape neutru, sau neutru în cele mai multe cazuri, detașarea autorului înclinînd textului un aer de obiectivitate, de esențial stagnat în sine sau în evoluția căruia, oricum, nu se mai poate interveni, ar trebui să dea sugestia unei fatalități angajînd tragic existența umană la lumina căreia s-a edificat spiritul grec. Dar trăim oare în cea dintîi mișcare a lumii, în logos-ul tănuind infinite metamorfoze viitoare, dar în care se va citi un destin? Percepția modernă a izgonit o predestinare tragică de esență supraumană, ea nu mai recurge la tonul apodictic al determinismului antic, ci la unul mai curînd asertoric, adecvat reificării, ea încearcă să se strecoare singuratică, monologînd și divagînd printre lucruri, întimplări mărunte — și cit de semnificative pentru cit mai poate înregistra din tot ceea ce a rămas în afara parantezelor, „Ceva despre singurătate / ceva despre noi cînd nu sintem singuri / (respingi de singurătate ca de-o voce care pronunță o sentință / într-o țară necunoscută / într-o limbă necunoscută / dar împotriva noastră bineînțeles / căci toate sentințele nu se pronunță decît împotriva noastră) / ceva despre feul cum ne închipuim jocul eterne rein-

matei călinescu VERSURI

Poezia lui Matei Călinescu este o privire îndreptată mereu spre altceva, spre altcineva, o ipostază a reprezentării în fuga sa de prezență, dar prezența nefînd în lirism decît cuvîntul, vom spune că această poezie ne apare ca o fugă de cuvînt, o încercare de a-l ocîli, de a-l dori absentă urcînd în spații golite de singe vital, acolo unde se înregistrează doar „trecerea fără urmă a vîntului” (*Țară de vînt*). Particularitatea versurilor din această carte, de altfel recunoscută și în placheta anterioară, *Semn* (1969) constă într-o căutare a penumbrei transparente a cuvintelor care, deși s-au depărtat de mult de lucruri, disjunția nu mai este trăită decît ca disjunție, nu se trăiește în ea, cuvintele nu se organizează într-o realitate de sine stătătoare, regnerînd o nouă armonie posibilă, ci rămîn ca palide amintiri ale lucrurilor de la început: „Încet cuvintele s-au despărțit de lucruri/ Luminile cuvintelor se roteau altundeva/ metamorfoze de aer în aer/ Surori cu neuzitul, nepăpălit/ nevăzutul. // Și a rămas într-adevăr singur/ / nimic din ceea ce-l înconjoară nu mai poate numi/ / Nimic din ceea ce se naște sau pierd nu mai poate grai/ / nimic din ceea ce doare nu mai poate striga/ / Cuvintele, încet, s-au golit de înțelesul lucrurilor. // Și s-au umplut de înțelesuri de aer. // Încet, încet, încet, / Aproape tainic: mereu mai sigur lăsindu-l, / de la eu la tu, / de la tu la el, / de la el la nimeni. Nimeni, / poate nimeni” (*Încet, nimeni*). S-ar putea spune că avem mai întîi un program teoretic, o justificare inteligibilă, și apoi o dezvoltare practică, o finalitate sensibilă.

Cea mai acută notă pasională ce se aude printre aceste versuri, ca să a-pelăm la o asociație paradoxală oarecum, dar poate definitorie pentru ceea ce am dori să relevăm, este surdinizarea oricărei note, dispariția tușelor decisive, detașabile ca sunete integrale și înlocuirea lor cu parafraze și nuanțe ale unei muzici de recit impresiune. Spaime de retorica pasiunii, sau numai ușoara teamă de un discurs cu mișcarea haotică, lovindu-se de obstacole cu cit mai imprezvizibile, cu atît mai propice efectelor de ridicol ori sublimă perplexitate, imprimă textului o dinamică impersonală, de fluid abstract și cu tendințe extraumane. Această linie a eseuului divagant, pe un ton aproape neutru, sau neutru în cele mai multe cazuri, detașarea autorului înclinînd textului un aer de obiectivitate, de esențial stagnat în sine sau în evoluția căruia, oricum, nu se mai poate interveni, ar trebui să dea sugestia unei fatalități angajînd tragic existența umană la lumina căreia s-a edificat spiritul grec. Dar trăim oare în cea dintîi mișcare a lumii, în logos-ul tănuind infinite metamorfoze viitoare, dar în care se va citi un destin? Percepția modernă a izgonit o predestinare tragică de esență supraumană, ea nu mai recurge la tonul apodictic al determinismului antic, ci la unul mai curînd asertoric, adecvat reificării, ea încearcă să se strecoare singuratică, monologînd și divagînd printre lucruri, întimplări mărunte — și cit de semnificative pentru cit mai poate înregistra din tot ceea ce a rămas în afara parantezelor, „Ceva despre singurătate / ceva despre noi cînd nu sintem singuri / (respingi de singurătate ca de-o voce care pronunță o sentință / într-o țară necunoscută / într-o limbă necunoscută / dar împotriva noastră bineînțeles / căci toate sentințele nu se pronunță decît împotriva noastră) / ceva despre feul cum ne închipuim jocul eterne rein-

toarceri / despre feul cum ne închipuim că am putea înnebuni / despre prietenii noștri imaginari cu nume de vînt...” etc. (*Ceva*), deși s-ar părea că poetul „printre lucruri și semne care ne-au dat flintă” s-ar înscrie sub un verdict auster.

Dar el se trădează, în tentativa cîntecului esențial, de adverb, de pronume sau adjective cu rolul evocării timpului ori spațiului revolut, deci a evocării unei lumi „de dincolo” în structura acesteia, cotidiană și mărunță, ca efemera viață sub puterea invincibilă a eternității. Se crează, deci, la nivelul formal-deliberat, o fisură între aici și dincolo între acum și niciodată, care aduce o prea mare desertație duminicală a memoriei, a reprezentărilor golite de ritmul lor original. Semnele nu mai sînt actualizate (în accepțiunea aristotelică a cuvîntului), ci rămîn într-o stare epulzată și inutilă, după sărbătoare, după ce au pierdut orice posibilitate a regenerării, a reînnoirii lor la ceea ce au fost inițial. O eroare care ar submina structural o astfel de viziune, nobilă ca intenționalitate, ca fenomenologie a retrărilor, s-ar aproxima în inadecvarea dintre stralul formal al textului și dinamica psihică a retrospectiei. Căci reactualizarea presupune o retrăire a trecutului nu ca trecut, ci ca prezent, memoria trebuie să cedeze în fața percepției, a reflexelor imediate, și aceasta nu pentru că memoria nu ar constitui pămîntul făgăduinței pentru oricare poet din lume, ci pentru că reificarea „modernă” a conștiinței, a proceselor afective, exclude devenirea, viitorul ca și trecutul, ea excludînd, definindu-se exhaustiv în conștientizarea verbalului la timpul prezent. Pendularea între percepție și reprezentare se aducează traumelor, dezecilibrului dramatic al trăirilor, nu unei călătorii prin lume înregistrate cu ochiul transcendent stagnat într-o veșnică prezență. În acest sens iată un *Destin* cu o mai elastică adecvare între intenționalitatea psihică și finalitatea expresiei sale, timpul recînd o dimensiune afectivă în stare pură, înrobirea adusă de dragostea conștientă de sine și care integrează totul ca o schemă universală, cu răceala și toleranța corespunzătoare acestei integrări, entropii necesare între zonele particularului și generalului, între uman și extrauman: „Te iubesc din vremea cînd doar îmi părea că existîi, / acum certitudinile îmi sînt ca niște păsări migratoare, / răstîgnit în aer, peste oceane, / rupt de unghiul stolurilor care țîpă, / mă străpunge în fiecare noapte / lancea rece a stelei polare”.

Dacă vom putea admite că poezia este eternitatea care-și creează din sine timpul, în sensul că forme concrete, perisabile, încălzesc și tulbură un cer indiferent, vom spune că Matei Călinescu scrie o poezie a umbrelor, dar nu a celor tutelare, stăpîne pe înconștanța lucrurilor, ci a acestora din urmă, reduce la înconștanță în aspirația lor spre inefabil, spre dematerializarea și fluența vîntului cu semnele șterse ale formelor atîrse în trecerea sa. În acest orizont al percepției, iată o stare definitorie: „Am adormit în pădure / lîngă începutul vîntului / minile mele se sfîrșeau departe / cu trecerea albastrului peste coline / plecioarele mele se sfîrșeau departe / cu înghetul stelelor peste umbre / ochii mei se sfîrșeau departe / cu nașterea soarelui celuilalt / și-am intrat în somn / ca într-o mare oglînda aburită”.

Dan LAURENȚIU

avant-
premieră
editorială

DELAVRANCEA

„Teatru”

Editura „Albatros”.

NICOLAE TAȚOMIR

„Melos”

Versuri. Editura „Junimea” — Iași.

ADRIAN BELDEANU

„Variațiuni
pentru speranță”

Sonete. Editura „Mihai Eminescu”.

ION MOLDOVEANU

„Zbor peste ape”

Versuri. Editura „Dacia” — Cluj.

PREMIILE LITERARE ale Asociațiilor de scriitori pe anul 1970

Juriile pentru decernarea premiilor literare ale Asociațiilor de scriitori, întrunite în ședința de lucru, după ce au supus dezbaterii cele mai valoroase lucrări literare aparținînd membrilor asociațiilor respective, pe anul 1969, potrivit criteriilor regulamentului în vigoare, au hotărît să acorde următoarele premii:

ASOCIAȚIA SCRITORILOR DIN BRAȘOV

1. POP SIMION — „Criza de timp”
2. EMILIA MILICESCU — „Monografia Delavrancea”

Asociația Scriitorilor din Brașov a mai acordat premii onorifice pentru următoarele lucrări: „Plecat-am nouă din Vaslui” de NICOLAE TAȚOMIR, „Scara de apă” de GEORGE BOITOR, „Rădăcină și cer” de MIHAI GAVRIL și „Șah-Name” în traducerea lui GEORGE DAN.

Juriul: Paul Constant, Radu Theodoru, Ioan Th. Ilea, Ioana Postelnicu, Sică Alexandrescu.

Georg Scherg, Gherghinescu Vania, Daria Magheru și Dan Tărbilă.

ASOCIAȚIA SCRITORILOR DIN CLUJ

1. LIVIU PETRESCU — „Realitate și romanesco”
2. BODOR ADAM — „Martorul”

Juriul: Ion Mănițu, Teohar Mihadăș, Leon Bacosky, Szabo Gyula, Laszloffy Aladar, Ion Lungu, Marosi Peter, Kantor Lajos și Al. Căprariu.

ASOCIAȚIA SCRITORILOR DIN IAȘI

1. HORIA ZILIERU — „Jarnă erotică”

Juriul: Nicolae Tațomir, Andi Andrieș, N. Barbu, Constantin Ciopraga, D. Costea, Adi Cusin, Mihai Drăgan, Al. Husar și Corneliu Ștefanache.

ASOCIAȚIA SCRITORILOR DIN TG. MUREȘ

1. TOTH ISTVAN — „Bună dimineața, Paris”

Juriul: Suto Andras, Molter Karoly, Katona Szabo Istvan, Szekely Janos, Farcaș Arpad, Nagy Pal, Olsh Tibor, Szöcs Kaiman și Kemeny Janos.

ASOCIAȚIA SCRITORILOR DIN TIMIȘOARA

1. ILIE MĂDUȚĂ — „Corabia autohtonă”
2. ION DUMITRU TEODORESCU — „S-a întors Pasternac”

Juriul: Anavi Adam, Ion Arieșanu, Laurențiu Cernet, Vladimir Ciocov, Ovidiu Cotruș, Anghel Dumbrăveanu, Andrei A. Lillin, Franz Liebhard și Sorin Titel.

SCRITORII CARE AU CĂRȚI ÎN CURS DE APARIȚIE SÎNT INVITAȚI SĂ ANUNTE LA SECRETARIATUL REVISTEI NOASTRE TITLURILE RESPECTIVE, ÎNSOȚITE DE UN PORTRET FOTO, PENTRU A FI ANUNȚATE LA RUBRICA AVANTPREMIERA EDITORIALĂ.

Levițiații de iarnă

să mergem încăodată la marii inițiați dar nu cu spaimă nu cu speranță să mergem pur și simplu uifind bătuța cale pe furis

în zori prin opaline prin cenușare grădini de dincolo de cetate ierburii de leac adunind în traiste amare iată! pe cel numai fie proorocit și ce-ai putea să-i spui și ce-ar putea să-ți spună pe cimpul unde se schimbă tainic trupurile între ele

vintul amestecă pacea și carnea roșile-alunecă-nceț de pe deal fără scrierul vopșii al cărui cu albe cămăși de mireasă din aer coboară pânzele galbene

frunzele bat susurind un cifru necunoscut va veni va veni la clipa la ora la veacul

să profităm de-nedelungata absență de coplesitoare îngăduita mistificare obosite-s picioarele goale în riu două abia începute candelale albe

și se înalță crinul palid prin măduva spinării capu-nclinat pe umeri ne ține purinfloritul atotnimismatul el vertebra noastră cea mai dulce

cind se nasc cei victorioși cei plini de glorie predestinații vapoarelor arse pe marea monozigotii stemelor nedescifrate la ei mai întâi cum ai cădea prin ocheanne inverse la ei mai întâi magul cu dublă armură-și repetă

dar și la mamele tinere de-o vină curată de fraged isvor din adinec de pământ împinse fără efort spre aerul rece la cer către toatevăzutele

în dreptul razelor de lună plină iluminate pînă-n miez și repede-alternind în insula luxuriantă scheletul lor de dinăuntru de schelet își strigă mut împotrivirea

va plinge însă ploaia și mult mai apăsat în locul nostru și iarba se va-ngrețoșa de verde și arborii mai bine se vor umili un fel de seară lîncedă

cu grupuri de barbari pletoși frigidu-și carnea proaspăt jupuită în blindele cupitoare străvechi de alchimisti

înțoarse-s capetele să se-ntoarcă de-atîtea capete întoarse nu mai are cine leșina neștiutorul singur va-ndrăzni neînviată lacrimă cu care își plinge universul îndrăzneala

somnul nu mult decît moarte trebuie sfîșit își zise privind peste trupuri dincolo sus mai departe la aburul cineidetaind la floareantreită la fărâdehrana muiață în patimi

rădăcinile sumbre tremur-n paturi pe capete line de os luminat osindesc și norii fîntînile mai pasc în luminisuri, sora

pe gură singele prelinas a suot cuvintele cu neagra lui ventuză dar buzele mai mișcă îl mai torc acoperindu-și trupul îmbălsămîndu-i alba sudoare otrăvită

răzbate-un șgomot foșnitor de crisalidă și-apoi făcutul singurîncheiatul somn în somn cu flori de lei își spală nevinovăția

afară sint fecioare somnambule pe săbii de soldați pe-un ger năprasnic prinși în gheață prefăcuți în slouiri molateca și surdă naștere-ncercind s-o cumpănească

pe patru brate a deschis ferestre ușii cu capul înmuat în rotogolul galbenului flutire în aiurare și dus culcușul să-și găsească din tot mai strimtele aureole un fir subțire începu să toarcă de-o umbră mult mai mare coplesit

să-nveți cum ai privi cu două capete pe trunchiuri legănate mai gingaș unul decît melcul fără casă și mai primejdios decît un ac pierdut în piinea proaspăt coaptă celălalt

se măsoară greutatea sufletului scurs și-aprins în aer de un fluiet

cind oamenii în negru îmbrăcați dintr-un tablou celebru scribiști distinsi protocolari se dau în lături pe masa geruită de disecție rămîne

un foarfece-nclștat de moarte cu un crab

străinii scot din ei la întiniri făpturile odinoară cunoscute

cel încă viu se-nvirte-n cerc răsma descumpănit în centrul în fagurele trainicului labirint de-o mină uriasă deodată smuls la cer

lumi paralele o lentoare numită iubire o febră numită desfidere

copiii adorm în amurg jepenii în scaune fără spătare privind fascinate sticloase clepsidre

încheiat fi-va ciclul cu tot mai mulți ochi născuți din urmaș în urmaș străjindu-l pe blindul narcis care la sine întors pe sine încet se sărută

și totul nu era decît un joc de doi într-o oagîndă

și totul nu era decît o foarte strîmtă încăpere în care se visează mult și mohorit

și totul nu era decît o spovedanie de ucigaș roșită-n zori în catedrala

și totul nu era decît un munte-mpădurit cu termometre svelte vuitoare

și totul nu era decît melancolie vastă avem două vieți vom avea vom avea două morminte

și totul nu era decît un vas de lut cu două foarte încă vii doi îngeri supți prin aer de clopotul de bronz și două privighetori de cuib clocind pe patru zaruri

și totul nu era decît un fel de a culege scheletele din văi imaginare sau rugăciunile rămase albînd întortocheat pe fundul mărilor evaporate

se-ngăduiau unul pe altul și întrecîndu-se în bătrînețe se ocroteau tot mai bătrînă-ngăduindu-și tot mai bătrînă ocrotirea

în sine unul se păstra pe celălalt și cel mai vechi mai demn de milă avea neîncetat dreptate și-apoi tirziu la urmă

brusc trupurile smulse în aer sărutul fantomatic singur rămîniind

întoideaua unul celuilalt toaig în măduva spinărilor călit și cruce de argint cu-o clipă înaintea morții clocind pe albul piept predestinat

înțelepciune de toamnă păstrată nebulie în formă de floare frimbii crescute pe gurile orbe gropi ridicîndu-se pe patru picioare călătorînd pe tainice poteci de munte spre-un soare nordic niciodată răsărit

învățăți legenda și-ades uniculfărădeviristă pesteputerinvestitul aproape de sine pare cuprins

dar și lingă morții tineri modelat cu o ultimă răsufurare cea mai acunsă cea mai gingașă chipul iubitei unei împietrit în lut îl găsim

DESPRE

PĂCATUL PLECTISELII...

Auzim adeseori oameni care se plîng că nimic nu-i mai bucură, nu mai așteaptă nimic de la viață, lasă impresia unor „oamenii sfîrșiți.”

Au convingerea că au epuizat întreg miracolul existenței și, de-acum înainte, ei trăiesc în virtutea inerției și în virtutea unor scopuri birocratice. Sînt condamnați să trăiască: viața apare ca o neîncăputătoare cumplită pe care trebuie s-o executeți, fără să ai nici o posibilitate de evadare. Moartea ar apărea atunci ca o amnistie pe care viața pînă la urmă țî-o acordă, absolvindu-te de păcate și de duritatea existenței.

E desigur o vanitate nebună să crezi că ai epuizat întreaga frumusețe a vieții, dar

s-a sfîrșit. Iar viața are încă pălînarea să continue și după ce omul „și-a făcut suma”...

Plictisii sînt cei care nu trăiesc viața, ci o consumă, o înghit, care devin un fel de canibali ceva mai spiritualizați. Intensitatea pur senzorială se transformă ușor în canibalism. Ei înghit orice: oameni, opere de artă, muzică, peisagi, idei, și pe urmă obosește și e dorm ca niște crocodili sătui. Cunoaștem pe cineva, cu ani în urmă, o ființă destul de distinctă care își luase pur și simplu obiceiul de a se hrăni cu „ființe excepționale.” Gentile erau hrana acestei ambițioase ființe. Avînd un oarecare simț al valorii, căuta cu disperare oameni mai deosebiți, pe care în câteva zile îi epuiza. După ce le fura tot ce i se părea mai interesant, aveam impresia că-i decapita, ca acele amante nebune. Tot așa făcea și cu muzica și cu arta. Ședea zile întregi în casă și „înghițea muzică” dar după aceea teveai impresia că pentru ea, Bach murise. În timpul acestor sacre orgii, ea — pînă la urmă, îl ucidea — Bach. Nu-i mai plăcea Bach. Il consumase... Pe unde trecea această ființă gingașă lăsa numai pustiu și prăpăd. Un fir de iarbă nu mai creștea în urma ei... Cînd spunea că nu mai găsește nimic interesant, spunea că nu mai găsește nici o prădă demnă de vanitatea ei nebună... Și, deși se hrănea numai cu genii, plictiseala ei era cumplită...

Plictiseala apare tocmai cînd omul simte că nu mai are cu ce să-și hrănească pustiul interior... Nu s-a născut încă nici o posibilitate de a umple în întregime „vidul interior,” vidul interior e întoideana mai mare decît posibilitățile noastre de a-l ascunde. Hrana tradițională, muzica, aventura, băutura, se epuizează sau își pierd din putere... Vremea de aur cînd o simplă aventură violentă făcea pustiul să înflorească, se duce și nu se mai întoarce niciodată. Chiar dacă se consumă senzații în proporții foarte mari, pustiul rămîne intact... Și atunci angoasa, suferința metafizică, devin un fel de a trăi, o posibilitate de a fructifica într-un fel pustiul. Atunci nu se mai trăiește, ci se inventează „probleme”... Așa apare problema tristeții. Omul se mișcă printre probleme și doarme pe un pat de cuie făcut din idei dintre cele mai originale... Soarele devine o idee. Ploaie devine un simbol... Soția se transformă într-o metaforă. Apusul de soare în prilej de antiteză... Cel mai bun prieten devine un mit respectabil. Totul se abstractizează, se sintetizează — se spulberă... Dintre toate păcatele, plictiseala mi se pare cel mai cumplit. Căci plictiseala este păcat și pedeapsă în același timp...

Teodor MAZILU

OCTAVIAN GOGA IN ANUL 1919

PRIVELIȘTILE POEZIEI

După albumele Tudor Arghezi și România anti-qua, artistul fotograf Ion Miclea ne dăruiește acum un album închinat lui Octavian Goga și casei poetului de la Ciucea, pusă „în codri verzi de brad și cîmpuri de mătăsoasă”. Cîntec de culori și foșnet de vis. Celui ce a scris „cîntarea pămîntului nostru” și a iubit cu inima arzînd Ardealul și Olțul și rădăcinile de busuioac și de singe din acest pămînt românesc glorios și și-a culcat timpla sunînd de gînduri grele între Crișuri, Ion Miclea îi varsă-n lacrima fîntînii, închipuiri și umbre pe care le-a iubit. La Ciucea unde învăluit de cîntec și minie trăise Ady Endre („durerea română, maghiară sau slavă / Pe veci va rămîne-aceeași durere”), Octavian Goga a născut un vifor de durere și împotrivire. Miclea ne face să simțim și să credem cu ochiul că peste Ciucea și peste Ardeal, norii sînt lăcaș de mîrgărint; că Isus din peretele bisericii stă să coboare ca să-și scalde fruntea împunsă de spini și gura chinuță de oțet în apa Crișurilor. Și auzim, umbliind în pagină, pași de voievod, ai lui Goga, Voiculescu și Sadoveanu. „Amurgul înveșmintă-n umbre / Smerita frunzei fremătare” e și trec pe sol arcade de stejar și de brad și cerul revarsă ploaie, tunete și despicături — și vor trece mereu, neobosiți, prin sclipirea dimineții, veșnic încrezători, cum a spus marele poet, „în puterile sufletești ale neamului”.

Fănuș NEAGU

CIUCEA — TREPTE SPRE CASTEL

IRINA GRIGORESCU

omul de nisip

— Cică azi e duminică, anunță deodată A., și scoase pe gură un puf de fum aurii și probabil fierbinte.

Pescarul chibzui îndelung.

— O fi. Își frecă liniștit pipa cu degetul, apoi suieră încet, de fapt asta voiam să spun. Nedumerit, și în definitiv nu avea absolut nici o vină că noi eram în vacanță și am găsit un mort sub barcă pe drumul de la dig.

Era foarte nedrept. Foarte. M-am ridicat atență cu senzația binecunoscută de singur printre dușmani și mi-am dat seama că toți mă priveau din nisip.

Astăzi școlile sînt mai reci ca marea, le-am sopțit nestînd ce să mai fac. D. era mai palid ca de obicei, de fapt asta voiam să spun. Am venit mai aproape și am început să aștept. Ceva mai spre ei, un om înalt și căfeniu ne arăta cu degetul, încercînd să descopere cine este șeful nostru. În cele din urmă, A., care este un puști, a luat o chitară plîpîndă și și-a încrucisat miniele deasupra ei. Însă necunoscutul fremăta și într-un tirziu deschise gura. Voia să întreb ce e cu barca.

Ce e cu barca, întrebă el deci.

A. se prefăcea că nu aude. V-am spus că e un puști și nu știe să se poarte, toată lumea avea această impresie despre el. Dar pescarul îl luă apărarea cu zelul inspirației subite.

— S-a găsit o barcă în zorii zilei. Acum gata. Ne ducem la pescuit.

— Drece, mirli A., doar nu vrei să-ți dau raportul cum l-am găsit pe ăla sub barcă.

— Gata, țipi pescarul. L-am găsit și gata. Mița moartă pe sub poartă.

Era cînos acel pescar.

Necunoscutul însă își clătina pletele, foarte amarit.

— S-a găsit un mort sub barcă.

— Sigur, i-am răspuns în grabă.

Un parfum de lemn și alge putrezite din cauza vîrșii. Și cînd mi-am plecat ochii, suvitele blonde au sunat ca niște rîni timpurii și ciudate.

Necunoscutul părea încrecat, se așeză pe nisip privind pieziș

— Ieri a fost o debandadă, pînă tirziu. Dar nimeni nu trecea pe acolo. Nimeni. Pe urmă s-a făcut lumină și s-a văzut barca aceea.

Tipii care s-au dus la pescuit l-au descoperit pe mort sub barcă. E un băiat tînar care n-are pe nimeni aici în vacanță. Pe nimeni. Nici nu știm cine e, sursele ei. Nu știm.

Apoi nimeni n-a mai spus nimic, și drept să vă spun începea să mi se facă silă de toată povestea.

Pescarul scormonea de mama focului și scoase la iveală niște ochelari de soare, se cocoșă plin de importanță și se făcu tăcere.

— Acum plecăm. Dar să știți că s-a făcut o crimă.

De fapt nu s-a făcut. Dar să zicem că da, o'kel, că s-a făcut.

În vine mi se împrăștia niște din arșița puțin galbuie a plajii.

Pescarul scapă din gură pipa, și curios îl începu să se întrebă și să-și sugă degetele, îngîndurată, pînă cînd A., știți ce puști este, năvăli deodată peste necunoscut și îi trase un ghiont în țeastă, apoi urlă.

— De ce doamnă iartă-mă nu ne cărăm odată — ceea ce era altă șmecherie din partea lui. Lumea foarte dezamăgită de enervarea noastră a murmurat etornul ceva despre generația de azi.

Un pietos fr. ce dauă vîrsle ne zimbi frățește și scutură pipa în nisip.

Ne-am urnit cu toții în urma necunoscutului care ținea dirz oșteca chitării. Cineva se ocupa firește de locul unde a fost omorît băiatul, sînt sigură că lumea aflase chiar în ce fel de vacanță venise acolo. Și făcînd strîmbe ale oamenilor mi se lipsea de retină cu insistență, și fi vrut să le cer apă dar nu se putea, păreau foarte fericiți și era ca și cum ai trece print-o sorbare foarte, foarte nebună. Ploaia în mine dimineața aceea cu toate clipele ci moarte și infernale pînă cînd a venit sirena poliției sau ce-o fi fost și au strivit corola de minuni a lumii și l-au dus deși barca a rămas tot acolo ca o mare cască-gură. Și în sfîrșit, doamne, ce sete. Și în sfîrșit, așa a fost să fie.

NICOLAE LUPU

Dospirea ploii

Dospire-a ploii, usă conjugală, Perfecția țîd-a ierbiilor curge-n noi. Dactilele, e un pămînt de piei care formează Intiul Babilon de ligamente noi.

Cuvînt băut, în nervul spaimei rizi. Un ghem de rime-adulmecă un lac De ochi fluiți și-n centru o eclipsă Pe care-un fus de cețuri o desfac.

Nu încă, pentru somn se pregătește-un pat, În plîsul meu dezbracă-te și goală Frecîndu-ți singele de-acest rachiu verzui Încet să tragi pe geom lăptoasa voală.

Și încă-un ceas — pom rece țîrimînd Cu frunze albe flăcără-nghetată Se-ninde în afara mea ca o batistă Pe coapsa feciorelnic asudată.

Ne plouă, uite parcă din frunzare Un ins subțire se desprinde-ncet: O să cîntăm sub deal și vom iubi Bind vin din plosca orbului ascet.

În singurătate

Acum, cînd focul din vatră descrește Și stup depărtat e casa-ntr-o pădurile încinse, Nașterea serii împodobeste lămpile Unui bol al cărui ecou Înconjură-adîncimea care-ți devoră fața Jocul cailor de pe tabla de șah și-ndoiala nebunului

Izbîră cu singele lor în ceața Extenuațiilor ochi relapîndu-i. Nu li se-ngăduie luminilor să curgă Prin trupul ros de aer al privirii. Coboară și se-nalță vîntul — Neliștit vîrtej între-asișnite ope.

Poate-ai să poți urni aceste ore Pe care o lume Apasă murind Și-n prăvălirea flăcărilor Vei găsi jertfa unui murmur de zestre uitată. Vezi sufletul ca litera diformă Silabisînd. Iată-nopțează Și mine va ploaia poate din steaua În care urcă aburul din satul lumii.

Piter Brueghel cel Bătrîn

— PROVERBELE —

Spumege-n lăute sarea cîrnurilor lenevoase Îndelung sub guralone pompe de amurg nervos, Stelele să croncănească pe lichietate oase, Morții să-și întoarcă somnul și armurile pe dos.

Fie ca din porii lumii spiriul să țîșnească-n surle Covăsiindu-și agonia din freceș cu ris de zeu, Haimana din care vinul și-adevărul știu să urle Gilgiind în damful vieții — fuste tăvălite-n seu.

Picur acești ochi în tusea îndoielilor gravide, Singele mi-l las să cadă în lumină precum un corb Ca să pot săpa în fape un mormînt cînd se Pleoapa ta sub festul cîrnii, nimb în visul unui orb.

Sfirie rachiu-n unghii, nunțile-aburesc de iarnă, Burta unui cal de umbră crapă răsîniind în vin, Ciini sublimi în lungi ventuze precuorville-și răstoarnă Ronțîind stîc loasa coajă a lascivului destin.

Lasă-mă să-mi frîng genuchii lingă somnul tău de vierme Un pahar spărgînd pe corda fluiertată de dogori 'Nalt vizionar al vieții, orgă ce balansă și cerne Pe arenele imense nîsse de carnelo flori

Cuvinte
auzite pururi

Cuvinte auzite pururi
dar nerostite niciodată.

Animale moarte
impodobind o pușcă
în care n-a explodat moartea
niciodată.

Aer uscat,
ciugulit de pasări,
în cuiburi care n-au decupat viața
niciodată.

Ceva,
în orice caz ceva
care a existat niciodată...

Foamea retinelor

Ochii îmi trag trupul după ei.
Trupul mi-e orb.
Singelui meu nu i-au dat ochii.

Și ochii mă trag mereu după ei
ca pe-un simplu culcuș
pe care-l pot schimba oricând...

Și totuși ochii mă trag mereu după ei.
Se spală cu mine înainte de somn,
Înoată prin mine,
Se limpezesc cu singele pe care
l-a respirat înima
înainte cu câteva clipe,
Și se șterg cu memoria mea

O, ochii aceștia
care-mi alăptează trupul cu lume!
Ochii aceștia
pe care nimeni nu i-a pierdut
niciodată,
Dar care-și caută într-una prin mine
stăpînul
inexistent precum sufletul meu fără
respirația singelui,
cînd cutremure mor,
născîndu-se umbra...

Un fel de jumătate

O, cine m-a blestemat
să fiu continuarea tuturor
celor ce se-ntîmplă
în lumea aceasta?

Uite pe cer o pasăre
cu o singură aripă,
încercînd să-și soape în aer cealaltă
aripă.

Eu mă fac aripă,
Lumea începe să fie aer,
Și numerele cu soț nu se mai
predau în nici o școală...

Uite pe drum o jumătate de om
încercînd să-și îmbrace singele
în carnea jumătății pe care
o poartă în mînt.
Rupe cu un ochi din mine,
Și simt ceea ce simte un cuvînt
înainte de-a intra-ntr-un răspuns.

Și mă sting puțin,
mă evapor puțin
și mă fac jumătate.

Omul de lângă mine ride cu durerea
mea.
Eu plîng cu fericeala lui
Și mă simt o lacrimă ce continuă
ochii...

Undeva,
în mine,
așteaptă o întrebare
care mă continuă
cum sunetul continuă rostirea numelor,
cum prăbușirea continuă
cu vîzului meu
gravitația...

GHEORGHE
CRĂCIUN

Feria secunda

iar uneori trezindu-te din somn
gura Ți-o vei simți răpită
de o cădere fără sfîrșit însă dulce
aidoma apusului
și mina Ța ca un crin înflorînd
timpla singurătății o va spăla de argint
apoi să pleci fie noapte purpurie
neînduplecată ca și acum
minunea cuvîntului

Feria quarta

acolo muzica înlocuiește trupurile
timpul nu scoate din sine
căci fiecare sunet se surpă greu în
durere de moarte
timpul e o pinză moale de apă făcînd
dulcele spațiu a so lunecare
peste vînt
peste vîzului bătrîn a lăuntru
și mir în lumină
ca o mireasmă sufletului acolo
ca o poruncă se face știut

Feria quinta

Cred în mine
cred în atara mea
semnul făpturii umbrește
fără de numele
iubirea mea întregă
ascunsă în mila deplină a morții
mare putere și cîntec
ce taină aud ce inviere
și în cine lumea coboară
fără sfîrșit.

VASILE VĂDUVA

Traian Georgescu, jurist, consultant la un trust de construcții-montaj din București, isprăvise cu cinci zile mai devreme treburi pentru care fusese trimis la C. se urcase în acceleratul de seară — pe cel de după amiază nu izbutise să-l prindă — și cobori în Gara de Nord noaptea la două și patruzeci de minute. Ușor ameliț de nesomn străbătu peronul, ieșind într-un octombrie care se apropia de sfîrșit cu ceață și burniță. Chemă un taxi, se așază pe canapeaua din spate, indică adresa și-abia după ce mașina se puse-n mișcare observă că la volan era o femeie, ceea ce-l indispușe puțin și-l făcu să-și petreacă degetul mijlociu peste cel arătător, o veche superstiție a lui în legătură cu femeile care conduc, indiferent ce... (Mai târziu, refăcînd în mînte minut cu minut drumul de la gară pînă la ușa apartamentului său de pe Bulevardul Dimitrov, avea să-și amintească o serie de amănunte cărora nu le dăduse-n mașină nici-o importanță: șepcuța-n carouri de sub care se prelingeau pe ceață suvițe roșcate, albul strident al minuișor, ochelarii de soare. — la naiba, dar era noapte! și mai ales tendința femeii de a răsuci capul spre el oricînd te privea să-l fure somnul? avea să-și mai amintească, dar greu și fărîmițat, cum simțise-ntr-o vreme trecerea umedă a unor degete pe deasupra pleoapelor, tresărise și deschizînd ochii văzuse niște mîini subțiri retrăgîndu-se parcă filmate cu inceti-

labă teanc și fără chestii de-ale femeiești, că mi-am omorît pin-acum patru neveste, pe ultima ieri și sint profund îndurerat că nu am bani pentru fanfară". Și-mi arată cuțitul. În jur nici-o casă, nici-un om, aproape seară, am scos banii din buzunar, vreo patru sute de lei cîți încasasem pînă la ora aia și i-i dau. „Eiemo și regret, aștia-s toți?" Intore buzunarele pe dos, deschid și geanta, o răstorn pe banchetă. „Mă rog, zice, dai cît ai; și-acum păsărică-mor-de-frica dă la nenea cheile alea de contact și ca să nu fugi după mine, lasă-ți chiloțel-n vine!" o fi știut el să compună poezii, dar aici a greșit, pentru că mi-a dat posibilitatea să mă aplec. La picioare aveam m-nivela și cînd m-am ridicat, tocmai întinseșe mina spre portieră s-o deschidă. Nu i-am lăsat timp nici cît să-mi ducă-n dreptul feței pe care i-am făcut-o de neidentificat. I-am transportat hoitul, la IMMB, tot în spate și ôsta, tipul avea antecedente penale și ancheta a stabilit pentru el tentativa de tâlhărie și viol iar pentru mine omor în legitimă apărare...

Traian Georgescu, jurist, consultant la un trust de construcții-montaj din capitală, fost cîndva vreme de patru ani în procuratură, se uita la femeia de la volan, o femeie care încă mai putea fi considerată tînără, și, deși într-o vreme se dezmeticea, tot nu izbutea să priceapă de ce i se povestesc astfel de lucruri în taxiul care-l ducea spre apartamentul său din Bule-

cadă am în taxi un mort care mi-a spus să-l aduc la această adresă. „Ce fel de mort?” întrebă domnul. „Un tînăr cu barbă și cu ochi albaștri.” „Și e mort?” întrebă doamna ieșînd curioasă în fața domnului. „Teapăn doamnă și cu ochii cășcați, zic, e jos în taxi” și-ncep să le spun că așa e al doilea, că am mai cărat un mort așa-vară, care a vrut să mă jefuiască. „Și ce doriți?” mă întrebă domnul. „Mă morțu-i jos!” zic, la care doamna scoate un țipăt lung și se prăbușește pe palier, iar domnu-ncepe să se-agite-n jurul ei încercînd s-o ridice și răcnește la mine că nu permite nimănui că el e un funcționar cinstit și un model de punctualitate. „Lăsați-o dracului de punctualitate! răcnește și eu. Chestia-i ce facem cu mortul?” Se mai deschide o ușă și iesee-n ea un baboi cît ușa, cu pîrul pe moațe și-n mîna cu ceva care semăna cu un picior de masă. „Să nu-drăznăiți, vindutiilor!” începe ea să zbere agîtînd ceavul ăla din mîna, dar se oprește vîzînd-o pe cealaltă leșînată. „A murit?” mă-ntrebă. „A murit, zic, dar nu doamna.” „Lasă-mă moară, zice, toți să moară!” Intre timp apar capete pînă sus, aplicate peste balustrada scării. „Pe omoră șta de jos?” zice cineva, iar altul: „Am să-l pun pe milițianu de frate-nu să-i lege și să-i ducă-n Bărgan.” „Pe pruncuțiga de mîna s-o lege, zăbră baba, și pe necunoscutu de tactu!” Strigă să se facă liniște și cînd se face, îi anunț că-n taxi jos la intrare, este un mort care mi-a spus să-l aduc la această adresă. „Ce mort?” se miră el. „Un mort tînăr, zic, cu barbă și cu ochi albaștri” și-i invit să coboare, să vadă al cui este. Se uită toți la mine citeva secunde și fără o vorbă dispar pe rînd în spatele ușilor. Am sunat, am bătut cu pumnii, am țipat, degeaba, n-a mai ieșit nimeni. Și-acum puneți-vă-n situația mea, domnule! În bloc — nebunii cu ușile-nchise, în stradă — taxiul cu mortu-nepenit pe bancheta din spate. Și toate astea noaptea. Puneți-vă-n situația mea, domnule! și urcați la volan deșă vă dă mîna, să-lți conducăți mașina cu-un mort în spate... al doilea. Seda unde ședeți dumneavoastră, teapăn și cu ochii cășcați... albaștri... și vă-ntreb: vi s-a-ntîmplat vreodată să vedeți...

— Ce să mi se-ntîmple, doamnă? ! zberă scos din fire Traian Georgescu, jurist, consultant la un trust de construcții-montaj din capitală. Ce să mi se-ntîmple? ! zberă el în taxiul care-l ducea spre casă în noaptea de 18 spre 19 octombrie...

— Să vedeți de aproape ochii albaștri ai unui tînăr mort! gîfii femeia și opri pe neașteptate mașina...

În clipa următoare Traian Georgescu, exasperat de povestea fără șir a femeii, întinse mîna spre portieră să coboare, preîntînd să continue drumul pe jos, dar în aceeași clipă își simți trupul moleșit sub ceva asemănător spaimei neclare din vise și mîna începu înli să cadă neputincioasă, apoi luă o traicitorie ciudată, sînd spre umărul femeii... (Mai târziu, analizînd și interpretînd în fel și fel de varianta toate cele ce se petrecuseră de-a lungul drumului de la gară pînă la ușa apartamentului său, călînd printre atele și explicația acestui moment de nehotărîre și panică, Traian Georgescu avea să-și aducă aminte că în clipa aceea văzuse ceva care-l neliniștișe; și trespătat, cu mîntea din ce în ce mai încețoșată, avea să reconstituie imaginea cadranelor îngăbenite de vreme și a limbilor înțepente în diferite poziții din vitrina cu ceasuri vechi, în dreptul căreia taxiul cine știe cum ajunsese din nou...) —

— M-am săturat să car morți, gîfii femeia, m-am săturat, așa-i taxi, domnule, nu dric!... Vă așeză în spate, lăsați bărbă-n piept, eu cred că dormiți, și cînd cînd sînteți mort... Imi sint de-ajuns doi! Înțelegeți că imi sint de ajuns? ! Nu vreau să vă mai car și pe dumneavoastră, nu vreau să mai car nici-un mort!...

Și femeia își desprinsese mîinile de pe volan, prăbușindu-se cu fața-n jos pe banchetă într-o criză de isterie, în timp ce Traian Georgescu tot nu izbutea să priceapă ce e în se spun și i se întîmplă astfel de lucruri. „Cel mai bine este să fug!” își zise, și înfrîngînd teama nelămurită, care-l cuprinsese cînd încercase mai înainte, să coboare, sări pe trotuar și începu să alerge, călînd cu ochii o stradă laterală sau un pasaj pe unde să se facă nevăzută. „Ca un gîlnar de rînd! li trecu prin mîntea. Ca un gîlnar de rînd! O să creadă că am fugit ca să-i trag chiulul la plată.” Și după încă zece metri se opri întorcîndu-se rușinat la mașină, pentru că, oricît de buimac ar fi fost în noaptea aceea, Traian Georgescu era totuși un bărbat de aproape cincizeci de ani și jurist, consultant, nu un gîlnar oarecare.

Femeia continua să hohotească trîntită pe banchetă și nici nu observase probabil tentativa lui de fugă.

— Veniți-vă-n fire! li zise deschizînd portiera. N-are nici-un rost să plîngeți, veniți-vă-n fire... Și se aplecă deasupra ei încercînd s-o ridice și s-o liniștească. Dar femeia începu să se zbată hăotînd și mai tare. „Dacă trece acum cineva!” le gîndi el speriat. „Dacă trece acum cineva ar putea să-și închipuie că vreau s-o jefuiesc, sau altceva...” Liniștiți-vă, li zise, vă rog liniștiți-vă, n-are de ce să vă fie teamă, — și nemiagîtînd ce să-i spună, începu să-i explice că el este jurist, consultant, că este căsătorit de douăzeci și cinci de ani, că are un băiat cît el de înalt în ultima clasă de liceu... N-are nici-un rost să vă fie teamă, calmați-vă, n-are nici-un rost... și se aplecă din nou, strecurîndu-și mîna sub ea s-o ridice. Atunci femeia în mîntea ei petrecîndu-se cine știe ce se răsuci cu un zvicnot și înclîtîndu-i-se de braț își înfișe dinții adînc, tot mai adînc în umărul lui. Închise ochii zăpăcit de durere și clătîndu-se încercă să se elibereze, dar femeia îl ținea strîns, zguduită încă de convulsii.

— Nu aici, — gîfii — nu aici...

Astfel îi fu dat juristului lui Traian Georgescu să fie mușcat de umăr pînă la sînge în noaptea de 18 spre 19 octombrie și astfel, după jumătate de viață, mîinile sale să nu mai aibă-ncontro și să simtă trup de femeie străină, într-un taxi cu ușile deschise opri la marginea bordurii.

— La dracu! gemu el. Doar n-am vrut să... Ce nu aici? !...

Și gîndurile îi se învîlmășiră lășîndu-l în voia unei clipe lungi care începu să-i crească din umăr cu durere și bucurie și spaime, cu trepte uitate de marmură neagră, chenăruite subțire cu roșu, aproape muzicale sub pași, cu zvon preluat de ecou în octavă și Berta mereu cu două trepte mai sus, mirosînd brutal a de toate, Berta și mortul cu ochii albaștri în casa cu surd la parter, giuvaerăgul nebun după ceasuri, vitrina cu Berta și mortul, ea ca-ntodeauna cu două trepte mai sus și el după ea ca o cline frămîntîndu-se-n șblit pe scara de marmură neagră pînă la ușa cu închizătoare secretă și iar lîngă divanul rotund cu bici în zig-zag peste plus sîngeriu, căci biciul și Berta și el dezbrăcați — dar Berta, nu se mai poate, te rog să-nțelegi, — ce nu se mai poate și că să-nțeleg? — m-am hotărît, țiam mai spus, să mă-nșor, — să-aștepte fetița, acumă sint eu, — dar eu, Berta, dar eu? — În genunchi! — dar nu mai pot Berta, — În genunchi! și-ai să poți, — dar Berta te rog, — În genunchi, am zis, În genunchi! — și iar în mîna ei biciul și el iar În genunchi, pentru că Berta e cea care știe ceva despre el și de-o toană de-a ei depinde ca el să mai fie sau nu, așa că altceva nu-i de făcut decît ori s-o omoare, ori să cadă-n genunchi și să gemă sub bici oricînd teorii are ea chef să-l audă cum geme, — și dacă te omor?! — nu mai poți, — și dacă te omor, Berta?! — tu nu mai poți omorî niciodată pe nimeni, — dar nici cum vrei tu nu mai poți, — ai să poți, — m-am săturat, — eu nu, — dar ești mai în vîrstă ca mine, cu mult mai, în vîrstă, — abia azi ai eflat? — ai fost tatălui meu nevastă, — acum zece ani nu țtiai? — dar Berta, pe atunci eram un copil și tu mă strigai să-ți aduc lenjeria în baie, apoi, cînd tata plecase pe front, m-ai pus jos în tr-o seară și te-ai urcat peste mine, pentru că nu

Desen de DIMITRIE GRIGORAS

niturul, în spatele lor chipul fără expresie al femeii, aplecată mult peste spătar, ridicată probabil cu genunchii pe banchetă, mașina oprită în dreptul unei vitrine cu ceasuri vechi, „vrea să mă jefuiesc” îl zvicnise în mîntea printre vorbele pe care se străduia să le-nțeleagă plînd spre el mol, fără-nțeleș laolaltă: „lună” și „barbă” și „mort” și-n timp ce lupta să se dezmeticească, femeia își reluse locul, mașina gonia, case și ceață și burniță dincolo de geamuri; „s-a întîmplat ceva?” întrebă și vocea-i sunase ca în urmă cu douăzeci de ani, cînd pusese exact aceeași întrebare unei asistente care se răsucise cu palma ridicată spre el într-un hol de facultate; dar toate acestea avea să le reconstituie mai târziu și nu dintr-odată, cînd avea să refacă în mîntea și iar să refacă drumul străbătut în noaptea de 18 spre 19 octombrie...

Tăcînd moale, ștergătoare de parbriz se zbateau într-o parte și-n alta și încă buimac, își dădu seama că ațipise și că-n timpul asta femeia făcuse sau spusese ceva care-l neliniștișe. Conducea mașina întoarsă pe jumătate spre el, cu buzele înțepente într-un zîmbet de dezvinovățire. — S-a întîmplat ceva? o întrebă. — Mi-era teamă să nu fiți mort, biigui ea. — Pardon? !... — V-am spus că mi-era teamă să nu fiți mort, acum o lună domnul acela cu barbă tot așa, credeam că doarme și era mult mai tînăr decît dumneavoastră... Am oprit pe Hristo Botev la numărul 10, am oprit aparatul de taxat și i-am spus: „Am ajuns domnule!” Credeam că doarme, ședea exact cum ședeți dumneavoastră, am aprins lumina și am întins mîna să-l trescesc. Era teapăn și cu ochii cășcați... albaștri... era un tînăr frumos, domnule și foarte distins, dar vă întreb: vi s-a întîmplat vreodată să vedeți de aproape ochii albaștri ai unui tînăr mort?...

Traian Georgescu, jurist, consultant la un trust de construcții-montaj din București, se întorșese de la C. cu acceleratul de noapte, urcase într-un taxi, ațipise un minut sau două, din cauza asta era puțin buimac și nu reușea să-nțeleagă rostul celor spuse de femeia de la volan în timp ce mașina gonia, purtîndu-l spre casă printre blocuri întunecate, magazine închise, trotuare ude și puștii în noaptea de 18 spre 19 octombrie, o noapte cu ceață și burniță ca atîtea altele.

— Ați văzut vreodată de aproape ochii albaștri ai unui tînăr mort? îl întrebă femeia din nou, cu tonul culva care caută ceartă.

— Pardon? !... — Păi sigur că pardon, dumneavoastră ce vă pasă! chemați taxiul, vă așezăți în spate cît mai comod, nu spuneți nimic, nu faceți nici-o mișcare, eu cred că dormiți și cînd colo sînteți mort! așa-i taxi, domnule, nu dric, iar eu m-am angajat ca să car clienți, nu hoituri!...

— Nu înțeleg... — Dumneavoastră, clienții nu înțeleg de niciodată, dar eu domnule țin să vă spun următorul lucru: dacă e vorba să car un mort, atunci să fie unul omorît de mine, ca cel de astă vară, pentru că sint femeie, dar nu sint o femeie fricoasă și nici slabă, anul trecut am luat și niște lecții de judo pentru că în mașină sint singură, nu are cine să-mi sară în ajutor, iar taxiul este pentru toată lumea și-n lume sint fel de fel de oameni, unul vrea să te ciupească, altul încearcă să-ți vîre bacșii în sin, altuia i se năzare cine țtie ce, te pune să oprești, dar nu coboară și nici mai departe nu vrea să-l duci stă c-un picior în mașină, cu celălalt pe trotuar și se tot bălăngăne cu portiera-n brațe, zicînd că vrea să-ți arate cum o să cadă el în ușa sufragetier cînd o să ajungă acasă...

— Nu-nțeleg de ce-mi spuneți toate astea... — Ca să înțelegeți, de aia vă spun. Aia de-astă vară mă pune să-l duc în Bercești. „Ia-o la stînga, zice, la dreapta, și iar la stînga și iar la dreapta, amelișem de-atîta la stînga și la dreapta și după o jumătate de oră se hotărăște: „oprește aici!” În jur nici-o casă, nici-un om, dar clientul de aia-i client și plătete: ca să-l duci pînă unde are chef. Oprește și mă întorc spre el, iar tipul îmi face semn cu ochiul și zice: „Păpușă blondă, fără sondă, nu-ți vreau ani, numai banii, țți place poezia, nu-ți place, scoate-l pe toți, pune-l la nenea-n

vardul Dimitrov în noaptea de 18 spre 19 octombrie. o noapte buimac am mai spus cu ceață și burniță ca atîtea altele în București toamna...

— Și-acum treceți vă rog în locul meu, zicea femeia, treceți în locul meu și conduceți mașina o jumătate de oră pe vreme de seară, cu un mort în spate, un mort din care curg creieri și sînge și ochi. Dar pe asta cel puțin l-am omorît eu, și-l duc, imi mușc buzele, tremur, da-i mortul meu și trebuie să-l duc... Pe celălalt însă de ce să-l duc tot eu? !... ședea exact unde ședeți dumneavoastră, credeam că doarme, oțese mașina la adresa indicată, un bloc mare și vechi pe Hristo Botev, aprind lumina, mă întorc spre el și întind mîna să-l trescesc... ședea unde ședeți dumneavoastră, domnule, teapăn și rece și cu ochii cășcați... nu sint o femeie fricoasă și-am văzut în viața mea de toate, dar vă întreb: vi s-a întîmplat vreodată să vedeți de aproape ochii albaștri ai unui tînăr mort?...

Glasul i se sparse într-un fel de gîfii subțire, mașina se opri scurt și femeia se răsuci cu mîinile tremurînd, întinse spre Traian Georgescu. — Ce vreți de la mine? îngăimă zăpăcit; ce vrci? !... — Ați văzut vreodată de aproape ochii albaștri ai unui tînăr mort? gîfii ea; și să fiți singur... și să fiți femeie...

Trebuie s-o izbesc peste gît, li fulgeră lui prin mîntea, e paranoică, s-o izbesc peste gît pînă nu încearcă vreo figură, dar femeia se calmă și porni mașina mai departe, fără să renunțe însă la poveste. — Am alergat în bloc și am sunat la prima ușă pe care-am nimerit-o. „La ora asta poți să te duci la dracu!” a țipat un bărbat dinăuntru. Era în jur de unsprezece noaptea. „Vă rog să deschideți!” am țipat și eu bîntînd cu pumnii-n ușa. „Ești o curvă și o neșelată! se dezlănțuie ăla înăuntru. O plină de păr! Și n-am atît scuipat ca să te-nec! Du-te la țapii tăi și arătați-vă curii! Dedesubto!” Sun la altă ușă, iesee un domn cărunt în halat, în spatele lui o doamnă cu turban, le explic

ANGELA
MARINESCU

Extaz

Mă înalț la fiecare întîmplare
Ca o flacără care în curînd se va
stinge.

Spontan se formează
Drumul alb și plîpînd
Care rămîne mereu în urma mea.
O jară imensă mă pierde,
O roșă, mai somplucă, mă primește.
Adîncă e darînta mea de a privi
Ca o lumină în noapte.
Și sufletul meu se ridică.
Prețutîndei zăresc nemiscarea
Unde e cerul schimbător
Și stelele ocelea călătoare?
Imi zăresc doar trupul
Ca pe o umbră.
În prăbușirea lui îi stă frumusețea
Ca o sperietoare înfiptă pe cîmpurile
izolate.

Glorie lui, cu unii zeu!
Impotriva lumii exist
Dar lanțuri grele mai împrămuiesc
Chipul meu strălucitor.
Experiența mea e stranie
Și care va fi oleacă zilelor viitoare?
Mă arunc în noapte
Cu brațele deschise și ochii ațintii
O durere nesfîrșită mă opasă.
Mă înundă lumina.

Dar lucrurile cînd vor fi pure

DIANA LIVIA
BOGDAN

Ridică-te!

Ești ca un punct
închis într-un cerc.
Cercul spaimei de a da,
spaimei de a primi,
buruiană rea, ce rodește
spini sterilității.
Sub pleoape zăvorâte,
ochii mor și sufletul
e mai sărac și mai uscat
decît un ciob de lut.
Ridică-te!
Cu fruntea în tîrîm,
nu poți săruta înălțimile.

Finalitate

Nu întreba cine sint...
Poate lacrima pămîntului
și aștept în căsușul lumii
să-ți culci obrazul în mine.
Poate floarea de colț...
Cu capul plecat
aștept umărul înălțimilor
aștept să mă vezi.
Poate sint... cerul.
Aștept să mă aștern în ochi
și să nu închizi pleoapele.
Nu întreba cine sint...
Risipește-mă-n tine
cu durată trăită
să fie egală cu Timpul.

cînd e bură

eram decît un copil cu care puteai face orice-ți trece prin minte. — și acum nu mai pot?! — o, doamne, de-o toamnă de-a ei depinde ca el să mai fie sau nu, pentru că Berta e cea care știe, — te omor! — tu nu mai poți omori niciodată pe nimeni, — dar tu poți, tu Berta mai poți! dar și eu, de ce nu-ți legi, e timpul să am o viață a mea, — ai s-o ai, chiar de mine, dar înții te însemn spre aducere-aminte cu drag, — și iat-o cu monogramă din sirmă-nosită în foc lingă el, apăsîndu-i-o pe umărul gol, durerea aceea, dar Berta este moartă de mult și atunci de ce iarăși?... —

— Ce aveți cu umărul meu?! țipă pe neașteptate Traian Georgescu în taxiul care trebuia să-l ducă acasă. Ce aveți, ce vreți de la mine?... —

— Mi-era teamă, îngăvi femeia, iertați-mă, mi-era foarte teamă, — și stînjinită își reluă locul la volan.

Desen de THEODOR SALAR

— Dar ce aveți cu umărul meu?!
— Mi-era teamă să nu fiți mort, v-am mai spus, domnul acela acum o lună tot așa, avea ochi albaștri...
— Ce vreți să spuneți?
— Că era mort și nu eu îl omoriseam...
— Nu înțeleg care este rostul acestei povești; are vreunul?
— Poate că nu are, dar ați văzut vreodată de aproape ochii albaștri ai unui tînar mort?
— Am văzut! răspunse el scurt, înîndu-și încă umărul cu mina. Vreți să vă spun și cînd și cum?!... și-și ridică ochii spre ea sfidător...
— Dar femeia părea că nu auzise și nu spusese nimic, conducea atentă mașina, depășind primele case de pe Bulevardul Dimitrov, și jurconsulțul Traian Georgescu se întrebă o clipă dacă nu cumva ațipise din nou și totul să fi fost decîi o părere. Dar umărul care încă-l durea?! de ce îl durea? și mașina de ce se oprise?...
— Am ajuns, domnule!
— Pardon?!
— Am ajuns...
— Plăți fără să îndrăznească să se mai uite la femeia de la volan, îi spuse să-și oprească restul și coborî, intrînd cît putu de repede în bloc, hotărît să dea totul uitării...
— Fu nevoit să urce pe scări, liftul nu răspundea la apel, rămasese probabil undeva o ușă deschisă, și pentru că nu mai făcuse de ani de zile drumul acesta pe jos, avu de citeva ori în timp ce urca sentimentul că se află într-o casă străină. Nu-i cunoștea aproape de loc pe ceilalți locatari, îi vedea rar și în timpător, uneori se saluta în treacăt cu cite unul, sau schimba o vorbă oarecare în așteptarea liftului. Pînă și palierul etajului său părea puțin altfel, privit de pe scări.
— Își deschise pardesul, scoase cheile din buzunarul hainei, o aiese cu degetele pe cea de la intrare, dar cheia, ca niciodată, nu vru să pătrundă în broască, se uita la ea cu atenție, încercă din nou, dar degeaba. Și Traian Georgescu iar începu să nu mai priceapă ce se întimplă. Cercetă cheia pe toate părțile, pipăi gaura de la broască cu virful degetului, pe urmă sună, gîndindu-se că-n lipsa lui poate se defectase ceva și pusese o broască nouă. Sună încă o dată, lung și repetat, știa că Elena doarme greu, iar din camera lui Paul, fiind cea mai departată, sonea se auzea foarte slab. Trebu să sune minute în șir pînă cînd desuși un țîșit de papuci, apoi sunetul se al întrerupătorului de pe hol și înfirșit, ușa îi fu deschisă. Dar spre totală sa surprindere, în prag nu se afla nici Elena, nici fiul său Paul. Cu o mină sprînjinită de tocul ușii, se uita la el clipînd nedumerit un bărbat în halat de casă, aproape cărunț și cu început de cheie deasupra timpelor.
— Ce doriți? îl întrebă.
— Traian Georgescu, jurconsulțul la un trust de construcții-montaj din capitală, isprăvind cu cinci zile mai devreme treburile pentru care fusese trimis la C., se întorsese la București cu acceleratul de noapte, luase un taxi condus de-o femeie care-l împuiase capul tot drumul cu povești despre niște morți, mușcîndu-l hodoronc-tronc și de umăr, ajunsese înfirșit acasă, în fața ușii apartamentului său, dar cheia cine știe de ce nu vruse să se potrivească în broască, atunci sunase și iată că îl deschide un bărbat necunoscut, îmbrăcat cu halatul său de casă, îl cercetează printre pleoapele umflate de somn și-l întrebă ce dorește.
— Ce doriți? îl întrebă acesta din nou.
— Traian Georgescu se uita fără să înțeleagă nimic la bărbatul străin din ușa apartamentului său, care-l privea și el, pîrînd la fel de nedumerit.
— Știți, începu Traian Georgescu își dădu seama că străinul seamănă vag cu cineva. Dar cu cine?... „Cu cine seamănă, doamne? se întrebă cu mintea din ce în ce mai tulbură. Cu cine seamănă și ce caută aici?!...“
— Vă este cumva rău? îl auzi pe celălalt, a cărui voce părea să vină de foarte departe.
— De ce să-mi fie rău?! se zăpăci el și începu să-l explice cum a-nccerțat să deschidă fără să izbutesc să introducă cheia în broască.

— De ce să deschideți?...
— Să intru! cum de ce?!... doar v-am spus că aici... înțelegi, m-am întors acasă...
— „Cu cine seamănă, doamne? continua el să se-ntrebe. Seamănă cu cineva cunoscut, dar cu cine? Cu cine?...“
— Iertați-mă, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie, altfel nu-mi explic...
— Ce confuzie? se tulbură Traian Georgescu și-i arătă cu degetul tăblița de bronz de pe ușa, pe care se afla gravat numele său.
— Eu sint, zise bărbatul în halat, înclinîndu-și ușor capul.
— Dumneavoastră?!...
— Da, domnule, aveți vreo treabă cu mine?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! întrebă Traian Georgescu zăpăcit de tot. Și eu, atunci eu cine sint?!...
— Cine sînteți și ce doriți?
— Păi eu sint Traian Georgescu și m-am întors acasă...
— Glumiți, sau nu înțeleg eu ce vreți să spuneți...
— Nu glumesc, domnule, Elena-i acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?!
— De douăzeci de ani, domnule!
— Și eu?!...
— Și dumneavoastră ce?...
— Nu este aici casa mea? biigui Traian Georgescu.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, domnule, iar ora este destul de nepotrivită pentru vizite, iertați-mă!...
— Și eu unde să mă duc? întrebă Traian Georgescu buimac, în timp ce ușa se închidea în fața sa ușor trîntită. Unde să mă duc? se-ntreba el cu mintea amorțită și începu să coboare scările încet, din ce în ce mai încet, dar tot ajunse la capătul lor și trebu să lasă în noaptea de-afară, care se apropia de dimineață cu ceață și burniță.

La cîțiva metri de intrare staționa un taxi cu portiera întredeschisă și femeia de la volan îl făcu semn să urce. „Ca să-mi spună că sint mort!“ șopti cutemurat Traian Georgescu și nemiaputîndu-și stăpîni frica o rupse la fugă, dar taxiul o luă după el, îl auzea tot mai aproape în spate duduul motorului și izbucnirile portierei deschise legănate de mers. „O să-mi spună că sint mort, gîfîia el, o să-mi spună că sint mort și o să mă muste de umăr!“ și simți că puterile încep să-l părăsească, portiera pocnea asurzitor în urma sa și singele i se adunase-n urechi, făcînd tot timpul ca niște clopoței...
Sări din somn gîfîind, trăind încă spaima întimplărilor din vis și trebu să treacă mai multe secunde pînă cînd Traian Georgescu să-și dea seama că se află în patul său, instalat de un an și ceva în birou, în urma unui schimb urit de cuvinte avut cu Elena. După citeva luni se împăcaseră, dar el se obișnuise să doarmă acolo și-nter-un fel era mai bine așa, fiecare cu liniștea sau neliniștea singurătății sale.
Era încă noapte, limbile fosforescente ale ceasului de perete arătau trei și jumătate și Traian Georgescu se răsuci în așternut ameit, gata să se culunde iar în somn. Atunci auzi sonea. Tresări, vru să creadă că i se pare, dar sonea țîrii din nou, insistent. Apăsă butonul lămpitei de pe noptieră, se ridică din pat, își puse papucii și halatul și ieși. Bibi după întrerupătorul becului de pe hol, îl răsuci și deschise. În fața ușii stătea un bărbat necunoscut, cu o geantă de volaj lingă el, care începu să-l examineze fără să spună nimic.
— Ce doriți? întrebă Traian Georgescu și pentru că bărbatul din fața sa continua să-l privească fără să scoată o vorbă, îl întrebă încă o dată ce dorește.
— Necunoscutul zimbi alurea și-i arătă o cheie pe care o avea în mină, spunînd că acolo locuiește el, că trebuia să vină mai tîrziu, dar s-a întors mai devreme.
— Nu înțeleg, zise Traian Georgescu și-n clipa aceea i se păru că străinul seamănă cu cineva. Cu cine seamănă, doamne? începu el să caute în mintea încă tulbură de somn. Cu cine seamănă și ce vrea la ora asta? Vă este cumva rău? îl întrebă.
— Dar celălalt gesticula, explicîndu-i cum a-nccerțat zadarnic să vire cheia-n broască pentru a deschide ușa.
— De ce să deschideți? tresări Traian Georgescu.
— Cum de ce? se miră bărbatul din fața sa. Doar v-am spus că locuiește aici. Am fost plecat și m-am întors...
— Iertați-mă, zise Traian Georgescu, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie. Cu cine seamănă, doamne? se-ntreba el în timp ce necunoscutul îi arătă, subliniind cu degetul, numele său gravat pe tăblița de bronz de pe ușa.
— Eu sint, se prezentă Traian Georgescu, înclinîndu-și ușor capul în semn de salut.
— Dumneavoastră?!
— Cu ce vă pot fi de folos?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! continuă necunoscutul să se mire. Și eu cine sint?...
— Cine sînteți și ce doriți? întrebă Traian Georgescu cuprins de neliniște.
— Atunci celălalt îi spuse că el este Traian Georgescu și că s-a întors acasă după o absență de trei săptămîni.
— Ce vreți să spuneți? se bibi Traian Georgescu, glumiți...
— Elena este acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?! șopti răgușit necunoscutul și începu să clipască des, parcă nevenindu-i să creadă. Și eu... nu este aici casa mea? biigui el.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, iar ora este nepotrivită pentru vizite, gîfîi Traian Georgescu, iertați-mă!
— Și eu unde să mă duc? întrebă celălalt, dar Traian Georgescu îi închise ușa-n nas și se duse în camera lui, așezîndu-se buimac pe marginea patului.
Cum să fie el, dacă sint eu?! Își zicea încercînd să-nțeleagă și străduindu-se să alunge ceața care i se lăsa peste creier. Ce-o fi vrut, doamne? de ce venise și de ce-i spusese că-i spusese?... și fără să-și dea seama ce face, Traian Georgescu începu să se îmbrace grăbit, cu mișcări automate, ca pe vremea bombardamentelor, cînd se-mbrăca dormind încă, presimțînd cu minute-nainte alarma ce avea să vină. Ce voia necunoscutul acela, care pretindea că e el și că locuiește aici? Ce vruse să spună cu asta?... Abia acum Traian Georgescu își dădea seama că nu înțelesese de fapt nimic, că-n spațiile vorbelor spuse de necunoscut se ascundea ceva poate foarte important, ceva ce trebuia aflat și lămurit fără întîrziere. Ieși din apartament, închise ușa încet și coborî scara în fugă, să-l primăd din urmă pe bărbatul care seamănă cu cineva cunoscut cine știe cînd și unde. Dar era prea tîrziu, mașina cu care probabil venise străinul dispărea la capătul străzii, înghițită de ceață și burnița dimineții ce se apropia...
Sau eu am venit cu mașina! îi trecu deodată prin minte și înfiorat începu să urce scara, încet, încet, din ce în ce mai încet. Ajuns în fața apartamentului său scoase cheia din buzunar și deschidă ușa, dar cheia cine știe de ce nu vru să se potrivească în broască. Încercă de mai multe ori, dar degeaba, și cotroșit de sudoare rece, Traian Georgescu începu să sune, lung, din ce în ce mai lung, umplînd blocul cu greieri...

— De ce să deschideți?...
— Să intru! cum de ce?!... doar v-am spus că aici... înțelegi, m-am întors acasă...
— „Cu cine seamănă, doamne? continua el să se-ntrebe. Seamănă cu cineva cunoscut, dar cu cine? Cu cine?...“
— Iertați-mă, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie, altfel nu-mi explic...
— Ce confuzie? se tulbură Traian Georgescu și-i arătă cu degetul tăblița de bronz de pe ușa, pe care se afla gravat numele său.
— Eu sint, zise bărbatul în halat, înclinîndu-și ușor capul.
— Dumneavoastră?!...
— Da, domnule, aveți vreo treabă cu mine?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! întrebă Traian Georgescu zăpăcit de tot. Și eu, atunci eu cine sint?!...
— Cine sînteți și ce doriți?
— Păi eu sint Traian Georgescu și m-am întors acasă...
— Glumiți, sau nu înțeleg eu ce vreți să spuneți...
— Nu glumesc, domnule, Elena-i acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?!
— De douăzeci de ani, domnule!
— Și eu?!...
— Și dumneavoastră ce?...
— Nu este aici casa mea? biigui Traian Georgescu.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, domnule, iar ora este destul de nepotrivită pentru vizite, iertați-mă!...
— Și eu unde să mă duc? întrebă Traian Georgescu buimac, în timp ce ușa se închidea în fața sa ușor trîntită. Unde să mă duc? se-ntreba el cu mintea amorțită și începu să coboare scările încet, din ce în ce mai încet, dar tot ajunse la capătul lor și trebu să lasă în noaptea de-afară, care se apropia de dimineață cu ceață și burniță.

La cîțiva metri de intrare staționa un taxi cu portiera întredeschisă și femeia de la volan îl făcu semn să urce. „Ca să-mi spună că sint mort!“ șopti cutemurat Traian Georgescu și nemiaputîndu-și stăpîni frica o rupse la fugă, dar taxiul o luă după el, îl auzea tot mai aproape în spate duduul motorului și izbucnirile portierei deschise legănate de mers. „O să-mi spună că sint mort, gîfîia el, o să-mi spună că sint mort și o să mă muste de umăr!“ și simți că puterile încep să-l părăsească, portiera pocnea asurzitor în urma sa și singele i se adunase-n urechi, făcînd tot timpul ca niște clopoței...
Sări din somn gîfîind, trăind încă spaima întimplărilor din vis și trebu să treacă mai multe secunde pînă cînd Traian Georgescu să-și dea seama că se află în patul său, instalat de un an și ceva în birou, în urma unui schimb urit de cuvinte avut cu Elena. După citeva luni se împăcaseră, dar el se obișnuise să doarmă acolo și-nter-un fel era mai bine așa, fiecare cu liniștea sau neliniștea singurătății sale.
Era încă noapte, limbile fosforescente ale ceasului de perete arătau trei și jumătate și Traian Georgescu se răsuci în așternut ameit, gata să se culunde iar în somn. Atunci auzi sonea. Tresări, vru să creadă că i se pare, dar sonea țîrii din nou, insistent. Apăsă butonul lămpitei de pe noptieră, se ridică din pat, își puse papucii și halatul și ieși. Bibi după întrerupătorul becului de pe hol, îl răsuci și deschise. În fața ușii stătea un bărbat necunoscut, cu o geantă de volaj lingă el, care începu să-l examineze fără să spună nimic.
— Ce doriți? întrebă Traian Georgescu și pentru că bărbatul din fața sa continua să-l privească fără să scoată o vorbă, îl întrebă încă o dată ce dorește.
— Necunoscutul zimbi alurea și-i arătă o cheie pe care o avea în mină, spunînd că acolo locuiește el, că trebuia să vină mai tîrziu, dar s-a întors mai devreme.
— Nu înțeleg, zise Traian Georgescu și-n clipa aceea i se păru că străinul seamănă cu cineva. Cu cine seamănă, doamne? începu el să caute în mintea încă tulbură de somn. Cu cine seamănă și ce vrea la ora asta? Vă este cumva rău? îl întrebă.
— Dar celălalt gesticula, explicîndu-i cum a-nccerțat zadarnic să vire cheia-n broască pentru a deschide ușa.
— De ce să deschideți? tresări Traian Georgescu.
— Cum de ce? se miră bărbatul din fața sa. Doar v-am spus că locuiește aici. Am fost plecat și m-am întors...
— Iertați-mă, zise Traian Georgescu, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie. Cu cine seamănă, doamne? se-ntreba el în timp ce necunoscutul îi arătă, subliniind cu degetul, numele său gravat pe tăblița de bronz de pe ușa.
— Eu sint, se prezentă Traian Georgescu, înclinîndu-și ușor capul în semn de salut.
— Dumneavoastră?!
— Cu ce vă pot fi de folos?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! continuă necunoscutul să se mire. Și eu cine sint?...
— Cine sînteți și ce doriți? întrebă Traian Georgescu cuprins de neliniște.
— Atunci celălalt îi spuse că el este Traian Georgescu și că s-a întors acasă după o absență de trei săptămîni.
— Ce vreți să spuneți? se bibi Traian Georgescu, glumiți...
— Elena este acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?! șopti răgușit necunoscutul și începu să clipască des, parcă nevenindu-i să creadă. Și eu... nu este aici casa mea? biigui el.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, iar ora este nepotrivită pentru vizite, gîfîi Traian Georgescu, iertați-mă!
— Și eu unde să mă duc? întrebă celălalt, dar Traian Georgescu îi închise ușa-n nas și se duse în camera lui, așezîndu-se buimac pe marginea patului.
Cum să fie el, dacă sint eu?! Își zicea încercînd să-nțeleagă și străduindu-se să alunge ceața care i se lăsa peste creier. Ce-o fi vrut, doamne? de ce venise și de ce-i spusese că-i spusese?... și fără să-și dea seama ce face, Traian Georgescu începu să se îmbrace grăbit, cu mișcări automate, ca pe vremea bombardamentelor, cînd se-mbrăca dormind încă, presimțînd cu minute-nainte alarma ce avea să vină. Ce voia necunoscutul acela, care pretindea că e el și că locuiește aici? Ce vruse să spună cu asta?... Abia acum Traian Georgescu își dădea seama că nu înțelesese de fapt nimic, că-n spațiile vorbelor spuse de necunoscut se ascundea ceva poate foarte important, ceva ce trebuia aflat și lămurit fără întîrziere. Ieși din apartament, închise ușa încet și coborî scara în fugă, să-l primăd din urmă pe bărbatul care seamănă cu cineva cunoscut cine știe cînd și unde. Dar era prea tîrziu, mașina cu care probabil venise străinul dispărea la capătul străzii, înghițită de ceață și burnița dimineții ce se apropia...
Sau eu am venit cu mașina! îi trecu deodată prin minte și înfiorat începu să urce scara, încet, încet, din ce în ce mai încet. Ajuns în fața apartamentului său scoase cheia din buzunar și deschidă ușa, dar cheia cine știe de ce nu vru să se potrivească în broască. Încercă de mai multe ori, dar degeaba, și cotroșit de sudoare rece, Traian Georgescu începu să sune, lung, din ce în ce mai lung, umplînd blocul cu greieri...

— De ce să deschideți?...
— Să intru! cum de ce?!... doar v-am spus că aici... înțelegi, m-am întors acasă...
— „Cu cine seamănă, doamne? continua el să se-ntrebe. Seamănă cu cineva cunoscut, dar cu cine? Cu cine?...“
— Iertați-mă, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie, altfel nu-mi explic...
— Ce confuzie? se tulbură Traian Georgescu și-i arătă cu degetul tăblița de bronz de pe ușa, pe care se afla gravat numele său.
— Eu sint, zise bărbatul în halat, înclinîndu-și ușor capul.
— Dumneavoastră?!...
— Da, domnule, aveți vreo treabă cu mine?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! întrebă Traian Georgescu zăpăcit de tot. Și eu, atunci eu cine sint?!...
— Cine sînteți și ce doriți?
— Păi eu sint Traian Georgescu și m-am întors acasă...
— Glumiți, sau nu înțeleg eu ce vreți să spuneți...
— Nu glumesc, domnule, Elena-i acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?!
— De douăzeci de ani, domnule!
— Și eu?!...
— Și dumneavoastră ce?...
— Nu este aici casa mea? biigui Traian Georgescu.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, domnule, iar ora este destul de nepotrivită pentru vizite, iertați-mă!...
— Și eu unde să mă duc? întrebă Traian Georgescu buimac, în timp ce ușa se închidea în fața sa ușor trîntită. Unde să mă duc? se-ntreba el cu mintea amorțită și începu să coboare scările încet, din ce în ce mai încet, dar tot ajunse la capătul lor și trebu să lasă în noaptea de-afară, care se apropia de dimineață cu ceață și burniță.

La cîțiva metri de intrare staționa un taxi cu portiera întredeschisă și femeia de la volan îl făcu semn să urce. „Ca să-mi spună că sint mort!“ șopti cutemurat Traian Georgescu și nemiaputîndu-și stăpîni frica o rupse la fugă, dar taxiul o luă după el, îl auzea tot mai aproape în spate duduul motorului și izbucnirile portierei deschise legănate de mers. „O să-mi spună că sint mort, gîfîia el, o să-mi spună că sint mort și o să mă muste de umăr!“ și simți că puterile încep să-l părăsească, portiera pocnea asurzitor în urma sa și singele i se adunase-n urechi, făcînd tot timpul ca niște clopoței...
Sări din somn gîfîind, trăind încă spaima întimplărilor din vis și trebu să treacă mai multe secunde pînă cînd Traian Georgescu să-și dea seama că se află în patul său, instalat de un an și ceva în birou, în urma unui schimb urit de cuvinte avut cu Elena. După citeva luni se împăcaseră, dar el se obișnuise să doarmă acolo și-nter-un fel era mai bine așa, fiecare cu liniștea sau neliniștea singurătății sale.
Era încă noapte, limbile fosforescente ale ceasului de perete arătau trei și jumătate și Traian Georgescu se răsuci în așternut ameit, gata să se culunde iar în somn. Atunci auzi sonea. Tresări, vru să creadă că i se pare, dar sonea țîrii din nou, insistent. Apăsă butonul lămpitei de pe noptieră, se ridică din pat, își puse papucii și halatul și ieși. Bibi după întrerupătorul becului de pe hol, îl răsuci și deschise. În fața ușii stătea un bărbat necunoscut, cu o geantă de volaj lingă el, care începu să-l examineze fără să spună nimic.
— Ce doriți? întrebă Traian Georgescu și pentru că bărbatul din fața sa continua să-l privească fără să scoată o vorbă, îl întrebă încă o dată ce dorește.
— Necunoscutul zimbi alurea și-i arătă o cheie pe care o avea în mină, spunînd că acolo locuiește el, că trebuia să vină mai tîrziu, dar s-a întors mai devreme.
— Nu înțeleg, zise Traian Georgescu și-n clipa aceea i se păru că străinul seamănă cu cineva. Cu cine seamănă, doamne? începu el să caute în mintea încă tulbură de somn. Cu cine seamănă și ce vrea la ora asta? Vă este cumva rău? îl întrebă.
— Dar celălalt gesticula, explicîndu-i cum a-nccerțat zadarnic să vire cheia-n broască pentru a deschide ușa.
— De ce să deschideți? tresări Traian Georgescu.
— Cum de ce? se miră bărbatul din fața sa. Doar v-am spus că locuiește aici. Am fost plecat și m-am întors...
— Iertați-mă, zise Traian Georgescu, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie. Cu cine seamănă, doamne? se-ntreba el în timp ce necunoscutul îi arătă, subliniind cu degetul, numele său gravat pe tăblița de bronz de pe ușa.
— Eu sint, se prezentă Traian Georgescu, înclinîndu-și ușor capul în semn de salut.
— Dumneavoastră?!
— Cu ce vă pot fi de folos?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! continuă necunoscutul să se mire. Și eu cine sint?...
— Cine sînteți și ce doriți? întrebă Traian Georgescu cuprins de neliniște.
— Atunci celălalt îi spuse că el este Traian Georgescu și că s-a întors acasă după o absență de trei săptămîni.
— Ce vreți să spuneți? se bibi Traian Georgescu, glumiți...
— Elena este acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?! șopti răgușit necunoscutul și începu să clipască des, parcă nevenindu-i să creadă. Și eu... nu este aici casa mea? biigui el.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, iar ora este nepotrivită pentru vizite, gîfîi Traian Georgescu, iertați-mă!
— Și eu unde să mă duc? întrebă celălalt, dar Traian Georgescu îi închise ușa-n nas și se duse în camera lui, așezîndu-se buimac pe marginea patului.
Cum să fie el, dacă sint eu?! Își zicea încercînd să-nțeleagă și străduindu-se să alunge ceața care i se lăsa peste creier. Ce-o fi vrut, doamne? de ce venise și de ce-i spusese că-i spusese?... și fără să-și dea seama ce face, Traian Georgescu începu să se îmbrace grăbit, cu mișcări automate, ca pe vremea bombardamentelor, cînd se-mbrăca dormind încă, presimțînd cu minute-nainte alarma ce avea să vină. Ce voia necunoscutul acela, care pretindea că e el și că locuiește aici? Ce vruse să spună cu asta?... Abia acum Traian Georgescu își dădea seama că nu înțelesese de fapt nimic, că-n spațiile vorbelor spuse de necunoscut se ascundea ceva poate foarte important, ceva ce trebuia aflat și lămurit fără întîrziere. Ieși din apartament, închise ușa încet și coborî scara în fugă, să-l primăd din urmă pe bărbatul care seamănă cu cineva cunoscut cine știe cînd și unde. Dar era prea tîrziu, mașina cu care probabil venise străinul dispărea la capătul străzii, înghițită de ceață și burnița dimineții ce se apropia...
Sau eu am venit cu mașina! îi trecu deodată prin minte și înfiorat începu să urce scara, încet, încet, din ce în ce mai încet. Ajuns în fața apartamentului său scoase cheia din buzunar și deschidă ușa, dar cheia cine știe de ce nu vru să se potrivească în broască. Încercă de mai multe ori, dar degeaba, și cotroșit de sudoare rece, Traian Georgescu începu să sune, lung, din ce în ce mai lung, umplînd blocul cu greieri...

— De ce să deschideți?...
— Să intru! cum de ce?!... doar v-am spus că aici... înțelegi, m-am întors acasă...
— „Cu cine seamănă, doamne? continua el să se-ntrebe. Seamănă cu cineva cunoscut, dar cu cine? Cu cine?...“
— Iertați-mă, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie, altfel nu-mi explic...
— Ce confuzie? se tulbură Traian Georgescu și-i arătă cu degetul tăblița de bronz de pe ușa, pe care se afla gravat numele său.
— Eu sint, zise bărbatul în halat, înclinîndu-și ușor capul.
— Dumneavoastră?!...
— Da, domnule, aveți vreo treabă cu mine?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! întrebă Traian Georgescu zăpăcit de tot. Și eu, atunci eu cine sint?!...
— Cine sînteți și ce doriți?
— Păi eu sint Traian Georgescu și m-am întors acasă...
— Glumiți, sau nu înțeleg eu ce vreți să spuneți...
— Nu glumesc, domnule, Elena-i acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?!
— De douăzeci de ani, domnule!
— Și eu?!...
— Și dumneavoastră ce?...
— Nu este aici casa mea? biigui Traian Georgescu.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, domnule, iar ora este destul de nepotrivită pentru vizite, iertați-mă!...
— Și eu unde să mă duc? întrebă Traian Georgescu buimac, în timp ce ușa se închidea în fața sa ușor trîntită. Unde să mă duc? se-ntreba el cu mintea amorțită și începu să coboare scările încet, din ce în ce mai încet, dar tot ajunse la capătul lor și trebu să lasă în noaptea de-afară, care se apropia de dimineață cu ceață și burniță.

La cîțiva metri de intrare staționa un taxi cu portiera întredeschisă și femeia de la volan îl făcu semn să urce. „Ca să-mi spună că sint mort!“ șopti cutemurat Traian Georgescu și nemiaputîndu-și stăpîni frica o rupse la fugă, dar taxiul o luă după el, îl auzea tot mai aproape în spate duduul motorului și izbucnirile portierei deschise legănate de mers. „O să-mi spună că sint mort, gîfîia el, o să-mi spună că sint mort și o să mă muste de umăr!“ și simți că puterile încep să-l părăsească, portiera pocnea asurzitor în urma sa și singele i se adunase-n urechi, făcînd tot timpul ca niște clopoței...
Sări din somn gîfîind, trăind încă spaima întimplărilor din vis și trebu să treacă mai multe secunde pînă cînd Traian Georgescu să-și dea seama că se află în patul său, instalat de un an și ceva în birou, în urma unui schimb urit de cuvinte avut cu Elena. După citeva luni se împăcaseră, dar el se obișnuise să doarmă acolo și-nter-un fel era mai bine așa, fiecare cu liniștea sau neliniștea singurătății sale.
Era încă noapte, limbile fosforescente ale ceasului de perete arătau trei și jumătate și Traian Georgescu se răsuci în așternut ameit, gata să se culunde iar în somn. Atunci auzi sonea. Tresări, vru să creadă că i se pare, dar sonea țîrii din nou, insistent. Apăsă butonul lămpitei de pe noptieră, se ridică din pat, își puse papucii și halatul și ieși. Bibi după întrerupătorul becului de pe hol, îl răsuci și deschise. În fața ușii stătea un bărbat necunoscut, cu o geantă de volaj lingă el, care începu să-l examineze fără să spună nimic.
— Ce doriți? întrebă Traian Georgescu și pentru că bărbatul din fața sa continua să-l privească fără să scoată o vorbă, îl întrebă încă o dată ce dorește.
— Necunoscutul zimbi alurea și-i arătă o cheie pe care o avea în mină, spunînd că acolo locuiește el, că trebuia să vină mai tîrziu, dar s-a întors mai devreme.
— Nu înțeleg, zise Traian Georgescu și-n clipa aceea i se păru că străinul seamănă cu cineva. Cu cine seamănă, doamne? începu el să caute în mintea încă tulbură de somn. Cu cine seamănă și ce vrea la ora asta? Vă este cumva rău? îl întrebă.
— Dar celălalt gesticula, explicîndu-i cum a-nccerțat zadarnic să vire cheia-n broască pentru a deschide ușa.
— De ce să deschideți? tresări Traian Georgescu.
— Cum de ce? se miră bărbatul din fața sa. Doar v-am spus că locuiește aici. Am fost plecat și m-am întors...
— Iertați-mă, zise Traian Georgescu, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie. Cu cine seamănă, doamne? se-ntreba el în timp ce necunoscutul îi arătă, subliniind cu degetul, numele său gravat pe tăblița de bronz de pe ușa.
— Eu sint, se prezentă Traian Georgescu, înclinîndu-și ușor capul în semn de salut.
— Dumneavoastră?!
— Cu ce vă pot fi de folos?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! continuă necunoscutul să se mire. Și eu cine sint?...
— Cine sînteți și ce doriți? întrebă Traian Georgescu cuprins de neliniște.
— Atunci celălalt îi spuse că el este Traian Georgescu și că s-a întors acasă după o absență de trei săptămîni.
— Ce vreți să spuneți? se bibi Traian Georgescu, glumiți...
— Elena este acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?! șopti răgușit necunoscutul și începu să clipască des, parcă nevenindu-i să creadă. Și eu... nu este aici casa mea? biigui el.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, iar ora este nepotrivită pentru vizite, gîfîi Traian Georgescu, iertați-mă!
— Și eu unde să mă duc? întrebă celălalt, dar Traian Georgescu îi închise ușa-n nas și se duse în camera lui, așezîndu-se buimac pe marginea patului.
Cum să fie el, dacă sint eu?! Își zicea încercînd să-nțeleagă și străduindu-se să alunge ceața care i se lăsa peste creier. Ce-o fi vrut, doamne? de ce venise și de ce-i spusese că-i spusese?... și fără să-și dea seama ce face, Traian Georgescu începu să se îmbrace grăbit, cu mișcări automate, ca pe vremea bombardamentelor, cînd se-mbrăca dormind încă, presimțînd cu minute-nainte alarma ce avea să vină. Ce voia necunoscutul acela, care pretindea că e el și că locuiește aici? Ce vruse să spună cu asta?... Abia acum Traian Georgescu își dădea seama că nu înțelesese de fapt nimic, că-n spațiile vorbelor spuse de necunoscut se ascundea ceva poate foarte important, ceva ce trebuia aflat și lămurit fără întîrziere. Ieși din apartament, închise ușa încet și coborî scara în fugă, să-l primăd din urmă pe bărbatul care seamănă cu cineva cunoscut cine știe cînd și unde. Dar era prea tîrziu, mașina cu care probabil venise străinul dispărea la capătul străzii, înghițită de ceață și burnița dimineții ce se apropia...
Sau eu am venit cu mașina! îi trecu deodată prin minte și înfiorat începu să urce scara, încet, încet, din ce în ce mai încet. Ajuns în fața apartamentului său scoase cheia din buzunar și deschidă ușa, dar cheia cine știe de ce nu vru să se potrivească în broască. Încercă de mai multe ori, dar degeaba, și cotroșit de sudoare rece, Traian Georgescu începu să sune, lung, din ce în ce mai lung, umplînd blocul cu greieri...

— De ce să deschideți?...
— Să intru! cum de ce?!... doar v-am spus că aici... înțelegi, m-am întors acasă...
— „Cu cine seamănă, doamne? continua el să se-ntrebe. Seamănă cu cineva cunoscut, dar cu cine? Cu cine?...“
— Iertați-mă, cred că în mintea dumneavoastră se petrece o confuzie, altfel nu-mi explic...
— Ce confuzie? se tulbură Traian Georgescu și-i arătă cu degetul tăblița de bronz de pe ușa, pe care se afla gravat numele său.
— Eu sint, zise bărbatul în halat, înclinîndu-și ușor capul.
— Dumneavoastră?!...
— Da, domnule, aveți vreo treabă cu mine?
— Dumneavoastră sînteți Traian Georgescu?! întrebă Traian Georgescu zăpăcit de tot. Și eu, atunci eu cine sint?!...
— Cine sînteți și ce doriți?
— Păi eu sint Traian Georgescu și m-am întors acasă...
— Glumiți, sau nu înțeleg eu ce vreți să spuneți...
— Nu glumesc, domnule, Elena-i acasă?
— Pe soția mea o căutați deci...
— Elena este soția dumneavoastră?!
— De douăzeci de ani, domnule!
— Și eu?!...
— Și dumneavoastră ce?...
— Nu este aici casa mea? biigui Traian Georgescu.
— Precum vedeți, nu este aici casa dumneavoastră, domnule, iar ora este destul de nepotrivită pentru vizite, iertați-mă!...
— Și eu unde să mă duc? întrebă Traian Georgescu buimac, în timp ce ușa se închidea în fața sa ușor trîntită. Unde să mă duc? se-ntreba el cu mintea amorțită și începu să coboare scările încet, din ce în ce mai încet, dar tot ajunse la capătul lor și trebu să lasă în noaptea de-afară, care se apropia de dimineață cu ceață și burniță.

La cîțiva metri de intrare staționa un taxi cu portiera întredeschisă și femeia de la volan îl făcu semn să urce. „Ca să-mi spună că sint mort!“ șopti cutemurat Traian Georgescu și nemiaputîndu-și stăpîni frica o rupse la fugă, dar taxiul o luă după el, îl auzea tot mai aproape în spate duduul motorului și izbucnirile portierei deschise legănate de mers. „O să-mi spună că sint mort, gîfîia el, o să-mi spună că sint mort și o să mă muste de umăr!“ și simți că puterile încep să-l părăsească, portiera pocnea asurzitor în urma sa și singele i se adunase-n urechi, făcînd tot timpul ca niște clopoței...
Sări din somn gîfîind, trăind încă spaima întimplărilor din vis și trebu să treacă mai multe secunde pînă cînd Traian Georgescu să-și dea seama că se află în patul său, instalat de un an și ceva

AL. PHILIPPIDE ARTA VERSULUI

Ion Pillat a fost, în adincul firii lui, un clasic. Lîmpezimi se numește unul din volumele sale de poezii. E un titlu care se potrivește întregii lui operă poetice. Dar lîmpezimea nu exclude adîncimea, ba chiar, dimpotrivă, le însoțește de multăori. Adîncimea lîmpezii este însușirea de căpetenie a clasicismului.

În poezia lui Pillat adîncimea apare, de obicei, nu atît în ce privește conținutul cît mai ales în ce privește arta versului, meșteșugului formal. Există o adîncime a formei poetice pe care nu toți poezii o au. La această adîncime ajungi printr-o vocație nutriță îndelung cu studiu și perfecționată prin muncă. Baudelaire dă să se înțeleagă că acest studiu este tot una cu exfolzul poetic: „Intr-un cunoscut poem din Les fleurs du mal, Frumusețea spunea:

Les poëtes devant mes grandes affluïdes,
Que j'ai l'air d'emprunter aux plus fiers mannequins,
Consumeront leurs jours en d'austères études.

Pillat a cunoscut adîncimea formei și a lucrat necontenit ca s-o realizeze. Cu fiecare nu volum preocuparea adîncimii formale se arată la el tot mai puternic, cu rezultate tot mai sigure și mai frumoase.

Citind multe din poemele lui cineva ar putea crede că ele au fost dintr-o dată perfecte, din inspirație poetului, ca Venus din spuma mării. Cercetătorul atent își dă seama că aceste poeme lîmpezi și armonioase au fost pregătite cu un meșteșug care este cu alți mai prețios cu cit urmele lui nu se mai văd.

Tonul, într-o mare măsură, face poezia. Deasupra conținutului se ridică un sens subtil pe care îl simți direct și adînc, ca apropierea pădurii, ca boarea unei ape nevăzute, ca un fior intraductibil în vorbe inteligibile.

Sînt în Pillat multe poeme din care acest fior de poezie adînc se desprinde.

Iată de exemplu, un sonet din ciclul intitulat Scutul Minervei:

Sub rod se-ndoaie pomul cînd seva îl pătrunde
El ce sfîda Prierul cu verzele lui frunzi,
Și rîul fără-astîmpăr ce spumea prin muntii
La vale poartă pașnic corăbiile pe unde.

Departo joacă fraged al anilor se-ascunde
Și iată-l, rari pe timpuri, înhi peri cărunți,
Cînd patimi împlinite s-au arcuri în punți
Și fecundate doruri s-au liniștit profund.

Ca șarpele de-acuma îmi schimb noroc și piele
Căci soarta nu-mi apleacă viața în zadar
Cu versuri care-afirmă din ce în ce mai grele,
In toamna unde darul se pierge-n tăcere
Aștept să vii și, rece, cu dreptul tău cîntor,
Să-mi hotărâști măsura de-amarului și de miere.

Poemul e alcătuit cu o siguranță deplină și cu o perfectă cunoaștere a mijloacelor. Rimele catrenelor n-au fost alese la întîmplare. Pentru tonul grav care trebuia realizat s-a nevoie de cuvinte cu sunet adînc, un sunet de apă vîltoare, de vînt prin funduri de păduri, un sunet de toamnă sufletească fără stridențe, pătrunzător fără sfîșieri, potrivit cu firea însăși a oelului. Rimele catrenelor cuprind, toate, acest sunet întunecat — u — care prin repetarea lui de opt ori realizează perfect intenția poetului. Aliterajul ultimului vers este, iarăși, un mijloc potrivit pentru ca finalul să se fixeze durabil în amintire; acesta e un procedeu obișnuit în sonet, unde versul din urmă trebuie să fie trapant, fie prin conținut, fie prin sonoritatea lui. În sonetele din Scutul Minervei, versul final, chiar terțetul final este aproape întotdeauna de-o sonoritate deosebită:

Nimic nu se re-ntoarce la fel a doua oară;
Nici anotimp, nici suflet, nici pasăre, nici cer...
Eternă doar Minerva cu lira le măsoară.

Chiar Egipanul tainic, ducînd la colțul gurii
Un noi de trestii, lasă, cînd repede, cînd rar,
Lung lauda să sune în liniștea pădurii.

Iată și două terțete dure, al căror vers final arată firea adevărată a lîmpezimii lui Pillat:

De lauda, de ura lor oarbă azi nu-mi pasă.
M-am depărtat de-un lăur ce-n fiecare zi
Pe altă frunte-ngustă mai vestejii se losă.

Căci tu îmi crești în suflet — la fel cum altădată
Din creștelul lui Joe destinul te trezi —
Senina fericire pușin îngîndurată.

Și în sfîrșit acest terțet, ușor aliterat în întregime, cu un ton admirabil, poezie pură prin mireasma pe care o dă, indiferent de conținutul inteligibil, care, dealtfel, e și el valoros prin imaginea ce-o evocă:

lar glasul de Sirenă tot mai suav îmi sună
In cîntecule morții, amăgitor și vast
Cu marea care-și mișcă argintul viu
sub lîună.

Pillat întrebuințează ritmuri variate. Totuși, preferința lui se îndreaptă mai ales către versul de patru-sprezece silabe și către endecasilabe. Versul liber care apare numai în câteva poeme, ca Timpul din culegerea Pe Așez în sus, sau Mit din Tîm Jîr-pîndul nu se potrivește cu firea lui clasică, iubitoare de simetrie, de echilibru, de armonie, fire care preferă deobicei:

O vrajă de pilaștri și de proporții drepte.

Fată de revărsările lirice din poeme ca Bătrîni și otele din prima jumătate a operii sale, ultimele volume ale lui Pillat cuprind, în general, poeme mai scurte. Se observă o tendință spre concizie. Poetul preferă tot mai mult poemul scurt de cinci sau șase strofe și în deosebi sonetul. Totuși, în multe locuri, apare, odată cu această strictețea o expresie, o imprecizie vădită o rime, uneori chiar asonante, ceea ce dă un efect ciudat, interesant. Iată câteva exemple:

Cum coboram spre apa lîmpezită
De soarele tot mai prețios pe Prul,
Am regăsit frunzarele mai rare
Și liniștea poeziei de demult.

Nu se cîntă o frunză în pădure
In sat nu se mișcă un om.
Cu roata molcom strălucind la soare,
Batea o moară apele domol.

Lumină, lumină, mai stai,
Spre iarnă nu te grăbi!
Ce-or face în vînturi pustii
Fosnițele frunze și moi
Mîhnite de nu le mingii?

In plin azur cresc negri chiparoșii
Sus pe colină-n albu cîmîtir;
Cu rădăcina-n moarte stau setoșii,
Sorbind lumina fără de umbriri.

Clapoșii caprelor sunau răcoare
De soarele în mîșini și-eucalipti,
Pe cînd pe golf ardeau ca portocale
Lu legănare pinzele fierbinți...

Patriarhal platanul pentru oaspe
Chema în frunze umbra la ospăț
Pe foi de brusturi: brînză, în blid:
Lopie,
Ne-au dat păstori străvechi cu port semet.

Este în poezia lui Pillat o știință a versului pe care pușini poeți români o cunosc. Pillat concepe poezia numai organizată, cu ritm și rimă, cu o cadență sigură, cu vers cîntător, bine împlinit, fără alte lacune și schiopătări, decît celea pe care el însuși le-a voit și care contribuie la un efect anumit. Concepția aceasta este singura justă în ce privește poezia. Fără îndoială, poezia de conținut există și independent de vers. Pagini de mare valoare poetică se găsesc în atîția artiști ai prozei, de la Chateaubriand la Sandoveanu. Dar forma cea mai potrivită pentru poezie rămîne mereu versul, în ciuda tuturor atacurilor pe care, în toate literaturile lumii, versul le-a suferit de vre-o jumătate de secol încolo. Pillat a sprijinit prin vocația lui adîncă, prin lirismul lui fecund, prin meșteșugul lui subtil, versul românesc amenințat să cadă în ruina.

Deși firea lui inclina spre versul rimal, Pillat a scris și mai multe poeme în versuri albe, în deosebi poeme de inspirație antică, în care versul alb este, într-adevăr, potrivit. Dar aceste poeme sînt excepții, unele din ele foarte izbutite. În arta poetică a lui Pillat versul cu rimă bogată, versul armonios, versul colorat și sonor este elementul de căpetenie.

Deși îndrăgostit de lîmpezimea adîncimilor clasice, Pillat a cunoscut și stările de crepuscul ale sufletului. Nu sînt rare locurile din poezia lui unde înfîlșurăm notații de asemenea stări crepusculare, exprimate într-un ritm precis, într-o formă parnasiană, ca în această inserare:

In virful carului cu snopi
Amurgul cum se-ntoarce
Își vîră cerul noru-n plopi
Și fir de stete toarce.

Văzduhul se-adîncește clar
De parcă-i lună plînd:
Privești zburdînd spre porumbur
Hulubii de lumină.

Și-n line, suflet schit de-argint,
Pe oripi de lăcere
Se-ntorc arhangheli, prelungind
Un ceas de mir și miere.

Și cum ușoare umbre-n dungi
De sunet surd le măsură,
Lin evantaiu aripi lungi
Și-i stringi fosnind mătăsuri.

Imaginile acestea ușor imprecise, tonul de taină, visul acesta crepuscular exprimat în forme lîmpezi infîlșoasă spiritul adevărat al poeziei lui Pillat. Cultivînd adîncimea formei, Pillat a ajuns la o adîncime de ton și de conținut, în care răsună multe întrebări și multe neliniști. Seninătatea lui ascunde, pentru cine știe să vadă departe în adîncul ei, acîl fior al invizibilului, pe care toți marii poeți l-au simțit.

Grigore Alexandrescu

Între ris și plîns

Esență a unui evanghelist fragil și măreț în același timp, atîtîndea „mielului” din fabula lui Grigore Alexandrescu, intitulată patetic „Mielul murind”, este un mod de a evita legea prin ridicarea din umeri. Mielul uită că urmează să părăsească atîmpe toate cîte le văzuse și se gîndește pînă de îngrijorare la tîlfașul la care va sta acroș sus, în tovărășia genitorului său: „Dar ce să-i răspunz, mamă... întrebă micul miel — / De-mi va face-ntr-oare / Despre a turmei stare? / Tu știi bine că el / Iubea mult să vorbească / De dulăii din turmă și de ceata lîupească”. Nu viața viitoare, ci discuția cu totul gratuită asupra celei trecute. Proiectarea în imagină a legilor naturale în clipa în care ele își pierd vigoarea pentru că nu mai au obiect. Un fel indirect dar pregnant de a defini arta. După ce citești fiecare fabulă în parte și, mai ales, după ce le citești pe toate, încerci un sentiment de mirare: de ce o atît de subredă scară ce duce la cer? De ce e atît de necesară, de ambiguitate? Grigore Alexandrescu se desparte de interpretarea obișnuită a cîntecului privighetorii, deși, printr-o gingașă îndeminare, o înglobează: „Alții, în locu-mi ar descri potate / Aceste tonuri neimitate. / Glasul acela-nlădmărit / Ce c-o-ntorsură lîună, ușoară. / Treplat se urcă și se coboară, / Plîn de simțire, plîn de amor”. Deodată, însă, poetul își dă seama că, dacă e alterată forma, se alterează și conținutul. Iată un secret al artei. Conținutul, oricare ar fi el, concret sau abstract, real sau imaginar, nu împletează asupra formei, care-l folosește în libertate, adică așa cum și atît cît vrea artistul. Numai el își poate construi opera. Relația artist-consumator devine o relație delicată nu din pricina artistului care, oricum, își oferă în mod patetic produsul. Sentimentele privighetorii au o concretă umană, metafizică. Furat de frumusețea versului, uita parcă impulsul precis, conținutul exact al acestei încercări de artă: „Eu vă spui numai că despărțirea / Și suvenire pline de jale, / Că nedreptatea, nelegiuirea / Era sujelul cîntării sale”. Artistul, spre deosebire de spectator, are capacitatea de a închide ochii și de-a cînta frumos. Așadar, trecătorul nu are de ce se supere la auzul muzicii sale. Totuși, „un măgar mare ce-o ascultase” cheamă privighetorea la judecată. În aparență procesul nu e grav. Măgarul nu zmulge nici o pană din rectricile privighetorii. Ci doar: „Ieși-nainte să-i dea povată, / Și c-o-neroadă încredîinare: / „Am fost — îi spusă — aci de față, / Dar, zău, nu-mi place a ta cîntare”. Plînă acum, nimic nefiresc. La fel cum artistul are dreptul să cînte așa cum vrea, și spectatorul are dreptul să-i accepte sau să-i refuze cîntarea. Dar, nenorocire! Judecătorul nu se oprește aci. Încearcă să-i răpească artistului dreptul la autodeterminare, i se substituie: „Cu toate acestea am nădeji bune, / De nu îți pare lupul prea greu / La niște reguli a te supune, / Luînd de pildă cîntecul meu”. Or, roșind aceste cuvinte, măgarul, care numai artist nu era, încețeează de-a mai fi și spectator. El nu mai ține seama de hotarul nevăzut care-l desparte de privighetore și care — oricit de paradoxal ar părea —

este condiția ca un cîntec să fie auzit, deoarece arta are nevoie de spectator, în faza ulterioară creării sale. Dar de un spectator curios, doritor a auzi tocmai cîntecul pe care nu îl poate cînta el. Măgarul nu este ispitit de secretul artei, ci doar de faptul că arta-i un mijloc de a-ieși din anonim. De aceea, abia după ce e li răpește ereditatea, privighetorea uită de natura ei fragilă, capătă o semeție cu nimf și refuză comensalismul predator-victimă: „Privighetorea, fără sfială, / Zice: „Povața e în zadar; / Căci, de-aș urma-o, nu e-ndoaială / Că eu în locu-ți n-aș fi măgar”. Condiția privighetorii este tragică, dar profund ispititoare, chiar pentru cele lipsite de ureche muzicală (măgarul cîntă și el!). Această fabulă nu este pur și simplu moralizatoare. Ea poartă, ca și multe altele, pecetea unui tragism condiționat tocmai de vocația de elegiac a autorului. El nu credea, ca Rousseau, că omul e bun prin natura lui, dar credea în puterea binelui, a cugetului și, mai ales, a artei: „Crez cu tine că talentul ne e din cer dăruit, / Că e foc care se stingă dacă nu va fi hrănit, / Și de am o zi mai lîună, a-i da hrană mă silesc, / Cu plăcere a-l aprinde, un ceas bun de inimice. / Poetul e trist și pentru că nu poate face nimic împotriva răului, dar în primul rînd e trist pentru că răul există. Inconștient de personalitatea sa, Grigore Alexandrescu oferă un excurs mijlocit asupra anitizelor fundamentale: viața și moartea, binele și răul, frumosul și urîlul și, mai ales, asupra confuziei ce domnește în evaluarea acestor noțiuni opuse: „Am citit altă dată, nu mai știu în ce carte, / Că-ntr-o țară mare, de-aci nu departe, / Plăcuta frumusețe trecea drept urciune”. El aștepta, ca pe un miracol, naufragiul corăbiei cu oglînză care să permită oamenilor să ascundă cîteva, să zmulgă neantulul secretele alt de bine păzite. Cuprins de mîhnire în fața intervertirii, Grigore Alexandrescu exclude jovialitatea, veselia cu orice preț, existente în fabulele predecesorilor. Fire melancolică, minte ascuțită, el presimte angoasa ce avea să cuprindă gîndirea poetică de mai tîrziu: „Cînd tot doarme-n natură, cînd tot e liniștire / Cînd nu mai e mișcare în lumea celor vii”, abia atunci, în condițiile însingurării totale, deșteaptă, gîndirea poetului priveghează. Adică scormone prin lada cu amintiri. Zădarnic: „...a vieții taină în moarte voi afla”. Acutul sentiment al zădărniciilor nu reușește însă, la Alexandrescu, să elimine conștiința că omul, totuși, există, și nici amintirea trăirilor trecute, cu atît mai intense cu cît sînt mai îndepărtate: „Zile neprețuite ale copilăriei, / Tovărăși ai vieții și fii ai bucuriei! / De mi-ar fi jertat astăzi a-ncepe să trăiesc, / Cite mi-a dat amorul minuntur, ceasuri bune, / La un loc adunate, cu voi să se-mpreune, / Și din toate o scurtă viață să-ntocmesc!” Această „scurtă viață” nu poate fi întocmită

decît în artă. Dar Alexandrescu este, și știe că este, un elegiac. El are în același timp credința că „feriurile osebite cer un dar oșebit”. Feri oșebit îl va găsi: fabula. Darul oșebit însă nu-l va căpăta: fabula sa va rămîne elegiacă. Adică se va întoarce asupra ei însăși, va întocmi o lume, dar o lume intristată din aceleași pricini care aduceau intristare și în lumea cea reală. Alexandrescu era în fond un monoghist” (G. Călinescu). Pentru el, cadrul natural nu este suficient, fapt care îl diferențiază de predecesori. Dîndu-și seama de arbitrarul originar, de miracolul pe care-l reprezintă legile, el adaugă fabulelor sale un plus de gravitate, de tristețe, cu neputință de surprins în luxuriantul, necumpătutul și toluși atît de terestru La Fontaine, de pildă. Melancolia meditativă în fața anomaliilor și eteromului, mereu prezentă în fabulele lui Alexandrescu, deschide orizontul acestora spre un domeniu ontologic.

Trei sînt paturile în care se grupează personajele fabulelor lui. Prima, alcătuită din animalele cele mai puternice (leul, elefantul, tigrul, lupul) este în mod fatal situată deasupra celorlalte. Singura mișcare aici este schimbarea domniilor: „Din mină-n mină sceptrul se plîmbă. / Cel de ieri mare astăzi e mic; / Leu pe urs bate, urs pe leu schimbă, / Dintr-o-nîmplare prea de nimic”. Unele din aceste ființe dominatoare sînt animate de intenții bune: „Dator eu însă sună a vă spune / Că ursu-aceia, măcar că urs, / Dar simțiminte avea prea bune: / De-al obștei bine are pătruns”. Altele, dimpotrivă, urmind pornirile firii lor malefice, face răul fără a șovăi. Uneori răspunderea, rangul, semeția le dictează o imbutare formală: lupul devine moralist. Toate aceste manifestări cantitative ale forței sînt privite de Grigore Alexandrescu drept o calamitate naturală. Deși: „A! cînd o să vie / O zi de bucurie / Zi foarte așteptată / Și scumpă în nevoi, / Ca să vedem odată / Pe lupi mincînți de oi?”

Simpatia lui Grigore Alexandrescu se îndreaptă, cum e și firesc, către cea de a treia patură, cea vesnic primejduită: pădurea amenințată de topor, oasia de lup, soarelele de piscică, iepurele de ogar, gămile de ulcu. Desfășurarea gradată a scenelor, existența perpetuă a unei porții de soapă pe care se strecoară nu individual ci întreaga specie, vechia generoasă a poetului, demurgul prea bun care-și dă seama de imperfecțiunea legilor, dar toate acestea transformă fabulele într-un joc fascinante.

Viața în umbra vulcanului a ființelor dotate cu simțul binelui, frumosului și creației, s-ar desfășura aproape idilic (vulcanul nu erupe fără încetare), dacă n-ar fi cea de a doua patură, intermediară, care face legătura între prima categorie și firavele lighioane. Coada de topor, vulpoiul, copoiul, cotoiul, toate firile cele neisprăvite „cu un utimă-nici de măgarul pomenit mai înainte”, pentru care căpătuiala, foala, filofilia, intriga, pira, linguiștii sînt tot atîtea mijloace de a ajunge în preajma circumtoriilor pentru a li se substituie în relațiile cu supușii, viața ce urăște mai mult Grigore Alexandrescu. Fabulele sale trădează o nemulțumire mai ales atunci cînd zugrăvesc asemenea personaje. Simțul acut al dreptății, al nefirescilor legați de actul vădit nociv, nostalgia unui tîm scaldat în soare mult, îl silesc să iașă din cîmpul meditației atencive și să profere (asemenea lui Juvenal: „Difficile est satiram non scribere!”): „Socotesc că putem zice, fără să ne în-doim, / Că e prea bun pentru fabrici veacul în care trăim”. Sensul acestor cuvinte trebuie căutat în conștiința artistică a poetului care, atunci cînd exclamă: „Trăiască țara noastră!”, nu uită să adauge: „Și arta românească”. Este unul din primii noștri poeți pentru care arta înseamnă o condiție vitală, și nu numai o preocupare. „Plînd, în fond, un bard angajat, Alexandrescu ridică totul, prin meditație, la demnitatea istoriei, la înălțimea spiritului, și de aceea poezia sa, tonul îndurerării au accente tragice” (I. Negoșescu). Și chiar accente satirice. Fără a fi satire autentice, deoarece participarea poetului este prea vie, angajarea sa în frîmțirile veacului fiind totală. Ajuns astfel la răscurtea drumurilor creației, înclinația către elegiac opunîndu-se solici-tării intense exorclate de lumea exterioară, Grigore Alexandrescu măturăsele o sfișiere care în nică un caz nu poate fi interpretată drept o derapaj. „Eu așeamăn a mea stare cu a unui călător / Care neștiindu-și calea, fără povătuitor, / Se oprește pe-o cîmpie și, cu totul intristat / Drumuri vede, dar nu știe care e adevărul”. Teoria purității genurilor literare este pusă aci sub semnul întrebării de către o conștiință poetică absolută. Departe de a fi semnul unei neîmpliniri, dubiul alexandrescian este manifestarea unui neîndoindic simț de răspundere. Asemenea filomelelor sale, elegiacul Alexandrescu nu ascultă sfatul păunului, deși li admira frumusețea penelor, ci se încumetă auzului s-aducă mirare. „Iartă-mă, nu poți ascunde / În pămînt de loc nu sînt / Și de cînt citeodată / În pămînta adîncată, / Soarta mea este să cînt”.

Să cînte. Dar cum? Foetul n-a știut să răspîndă la această întrebare. Acum, după mai bine de un secol, ne dăm seama că nici nu trebuia să răspîndă. Singura coercițiune a artei este sinceritatea. Chiar dacă rămîne ineficientă. Căci: „De cînd e lumea lume, ce carte omească / Putu de fapte rele pe oameni să oprească?”

Leonid DIMOV

LIA SZASZ: ELAN

DAMIAN NECULA Anul soarelui cald

Al doilea volum al lui Damian Necula e un comentariu interior în care principalele obsesii sînt cele vegetale. Desigur, în peisajele posibile ale poeziei, poetul cheamă himere, nise, oameni sau animale, totul tradus prin simboluri sau prin imagini. Dar simbolul, cel mai obsedant e al copacilor care avar sub formă de „păduri imediate” și brazi elementari, iar poetul se roagă „pentru drumetii pădurii”. Cînd evadază din vegetalitate dialoghează tot naturist cu iubita, un naturism trecut printr-o vîltă artificializare: între el și lume cade „o cortină de apă” sau „minge cu zăpezi, pe-un obraz, pe celălalt” atît de mult că se sapă șanțuri adînci „pînă la lacrimă”.

S-a vorbit foarte mult de reducere poeziei la drama curintelor, pactul de azbe nemaieristînd dincolo de vorb. Și Damian Necula se consideră un gladiator de cusinte, relînd uneori în transprezintă lirice, procedee supralicite de o anumită poezie la modă. Dacă în poemele pline de incantative, într-un fel cantabile, Damian Necula reușește să creeze atmosferă, să ne sensibilizeze, în cele nontuative nu spune aproape nimic, nu realizează nici măcar un joc de cuvinte; comparații aceste două strofe, reprezentative pentru cele două straturi de poezie avdate în carte:

Lăsați-mă să-mi scutur pădurile în voie,
Vreau să le bat cu ploaie sau să le-nghet încet;

Încerc acuma lemnul corăbiei lui Noe
tăria lui de început de alfabet
(De toamnă)
In cercuri concepute —
ne-adunăm
șoapta e un izvor de virtute,
barbații pămîntului dorm

la poemele cu legendă și fast
pînă la compunerile — joc de
cuvinte: Coroane de picile se
clatină / și scutură frunze de
platină / ce-aluneacă lin, par-
că-s fluturi, / pe vastele sesu-
lui scuturi (Jocul cu iarna)

s-a condensat, devenind me-
taforă sau cînd s-a păstrat în
forma veche a utilizat ter-
meni cît mai insolși.

Din vagabondaiaj cuvintelor
Vitalie Cliuc a înțeles numai
posibilitatea lor de a figura
momente ale existenței sau
ale istoriei. Ori de cîte ori în-
cearcă o poezie rece, fără su-
biect conturat emotiv, gestica
poetică e nesigură. Dar în a-
celași timp în poemele scrise
cu siguranță prozodică e ușor
desuet.

breviar

femele doar sint limbute.
(Descîntec)

Între aceste două modalități
poezia lui Damian Necula se cer-
tifica totuși sub forma unor ex-
perimente teoretice în care poetul
se caută, dincolo de tempe-
rament.

VITALIE CLIUC

Straja a doua

Cfntece, elegii, mici balade
reflexive, unele în stil clasic,
altele după un gust mai mo-
dern, iată ce cuprind rezu-
mativ volumul lui Vitalie
Cliuc, cu un titlu atît de pi-
toresc. Ca morfologie prozodi-
că placheta e o vîltă colecție
de ritmuri și rime, de la ver-
sul conceput ca un simit fol-
cloric pînă la versul alb, de

OTILIA NICOLESCU

Lumea care nu moare

Volumul Otiliei Nicolescu
este un eseu liric în care sînt
notate senzații naturiste di-
verse, fără nici o logică, dar
în aceste compuneri nontu-
gative cea ce atrage atenția
e prezența unei sensibilități
certe. Convingerea lectorului
atent se rezumă la ideea că
Otilia Nicolescu e o poezie din
familia senzorială a lui Blaga
dar în același timp o inter-
pretă a unei vîrste prea de
timpuriu elegiace. Un apoca-
lips docil, cu amurgurile lui
decolorate propulsează sevele
acestei poezii care-și caută
coordonatele. Peisajele sînt lu-
natică, toate sonorile se fol-
clorizează arhate și impresia

finală, după lectura volumu-
lui, își sugerează și mai evi-
dent ideea că poeta sondează
mai mult izvoarele poeziei decît
poetia. Versurile dau im-
presia de descîntec sălbatic
sau sălbaticitate: „Și mă rog de
lemn, de piatră / și de roșu și
de alb / de-agonie și de frea-
măt / de orbire și de salt / de
absență, de uitare / sufletului
în surpare / lupilor rățătorii,
flăcăriilor pe comori / risului
și plînsului / ochiului genu-
chiului (Lupilor).

Goana după abstractizări
cu orice preț artificializează
senzațiile spontane și desensibi-
lizează finalurile și contu-
rurile, ca-n poemul intitulat
Pîrții: Pe urmă luneci ca și
cerul / obosiți — pe sub apă /
pe pîrtii de vîet. Ncești din
acest volum atît de inegal
poți selecționa și multe im-
agini originale: Cuvintele ul-
tate / se-ntorc în frunze //, Pe
crengile arse răticim / aproa-
pe de cuvinte; Trupuri lungi
de umbră domolesc finții; /
privighetori au înghețat cîin-
tindu-le etc. Unele calcuri din
Blaga însă depășesc supărătoare:
Sufletul durerii / lîngă vadul
stîns / intră prin / fierce / în
bătrîni (Surpare); Obosită de
alb / taina luminii / va curge
prin ochii mei (Vai pămîntul).

Dar dincolo de experiențe
și posibile determinări, fluxu-
rile și refluxurile acestei cărți
ne aduc, mai ales ca o promi-
sive, „lumea care nu moare”,
Poezia.

LECTOR

OASPEȚII NOȘTRI

Imagini - mărturii

Cu prilejul lucrărilor celei de a 7-a Conferințe a conducătorilor de Uniuni de Scriitori din țări socialiste, poetul Radu Boureanu a creionat amical portretele unor participanți oaspeți. Le reproducem.

Scriitorul mongol, academicianul P. Rincin ne-a încredințat un catren pe care-l publicăm în traducerea Tatianei Nicolescu, iar scriitorul sovietic, Vitali Ozerov, transmite prin revista noastră câteva gânduri despre prietenie.

P. Rincin (R. P. Mongolă)

S. Udval (R. P. Mongolă)

L. Dobozy (R. P. Ungară)

Gheorghe Markov (U.R.S.S.)

Vitali Ozerov (U.R.S.S.)

Floarea de lotus înfloarește la razele soarelui,
Talenta înfloarește la razele cunoașterii
Dragostea înfloarește la razele zimbetului
Ce poate fi mai minunat pe lume decât asta ?

P. RINCIN

G. Djagarov (R. P. Bulgară)

Al. Ciakovski (U.R.S.S.)

L. Stoianov (R. P. Bulgară)

Aș vrea să încep cu o amintire dintr-o îndepărtată călătorie.

Vietnam O îndelungă — mult după miezul nopții — discuție cu prieten. Despre lupta împotriva ocupațiilor străine. Despre prietenia dintre literatură, dintre scriitori. — Ce înseamnă prietenia literaturilor noastre? gîndea cu glas tare interlocutorul meu, un cunoscut poet vietnamez. Noi, vietnamezii, avem un instrument muzical, un fel de flaut, se numește dan-mob. Acest mic flaut are

caracteristică uluitoare: cînd un tînr cîntă pentru fata care-i este dragă, nimeni din jur nu aude cîntecul, ci numai fata căreia-i este închinat cîntecul. La fel și popoarele noastre, legate și prin firele de vis ale literaturilor noastre, își ascultă cîntecul la distanțe de mii de kilometri, peste cîmpuri nesfîrșite și munți înalți.

Iată o imagine frumoasă și adevărată prin conținutul său. Pentru că aceste fire de vis și poezie sînt proprii legăturilor noastre sincere, proprii fărîlor noastre frățești. Ne-am convins încă odată, aici la București, de viabilitatea relațiilor ce unesc literaturile noastre frățești. Expoziția cărții din țările socialiste, organizată de Casa Scriitorilor Mihail Sadoveanu, pregătirile vaste pentru sărbătorile centenarului nașterii lui Lenin, cuvîntările rostite la Conferința conducătorilor de uniuni ale scriitorilor, prănușe de spiritul internaționalismului, toate acestea reprezintă vii mărturii că înaintăm pe un drum comun. Un sunet drag a trezit în noi la această întîlnire poemul lui Radu Boureanu despre Lenin, recitat de autor.

Este foarte bine că în lucrările de cuvînt, pe care le consider excelente, s-a insistat asupra largirii volumului de traduceri din literaturile noastre și asupra discuțiilor pe care trebuie să le purtăm. Putem declara cu siguranță: prietenia noastră este o prietenie sinceră, născută din munca și lupta comună.

VITALI OZEROV

In replică la portretele poetului Radu Boureanu, scriitorul bulgar Liubomir Levcev a schițat portretele scriitorilor Sasz Janos, Adrian Păunescu și Fănuș Neagu.

versuri

GHEORGHE ISTRATE

Gură de mit

Deschid cartea celor lumefi
Și ochiul înflorește Cuiabar
In care zace un ou cu povești
Involind în cămășile sale tipar.

Din el se naște un am și-ntinde mina,
Iși dă rădăritu-ntr-o parte,
Impinge pînă la margini carlina
Și ne vorbește de moarte.

Gura lui deschide primul cuvînt
Ca pe un clopot desertindul în lume,
Singerindu-și bătăile-n vînt,
Lovind din genune-n genune.

Luminătorul! Desfundă pînă firzi
Fintina lumii rotind pedepsită —
Ciutura scoate dintr-un sicriu
Apă eternă și ruginită.

El face un semn dogorit —
Să se arate a pasăre cu cădelniți pe
gheare —
Din cuibarele ei s-au pornit
Să curgă-n răsfățarea lumii tipare.

O, doamnă, poate că tu ai venit
Sătul de sederi și putere
Poruncindu-ne să fim gură de mit
Ori timpan ascultînd prin tăcere!

Măcile vechi le împingem de-atunci
Spărgîndu-le-n maluri de stele,
Noi — umbrele tale așternute pe
brînci
In guri de balauri și iele...

Păianjenul

Mîinile noastre spornice în păcate
Obosind la cazna somnului lumesc
Spre ziua se lăsară jefuite
De gura Păianjenului.

Mutindu-și munții clătinași pe-atrăvuri
Monstrul umple Valea cu larmele
trecrii sale

Mîșcîndu-și picioarele sărate
Prin ochii bulbucași ai vremii.

Din timp în timp,
In cascadele lui de jîrînd
Balborosind cenușile supte din duhi,
Soarele surpă bulgări galbeni de
ceară

Rupși din marea lui răbdare
Să-nșele namila ce duce crucea Văii
Pe plăcile sale unsuroase.

Cînd ziua-și prăbușește stîlpii surzi
— Oameni firavi răpuși de silă —
Prin ierburile grele ale nopții
Păianjenu-și tirăște umbra înfîodînd
Sulfatele noastre într-o lacrimă
Alunecînd cu ea în Taină...

ION ANDREI

Țărnuț...

Țărnuț urcînd în nisip scoici
L-am alîns sub tălpi,
Fără să știu lăsîndu-i
Lacrimi de singe,
Cercul tîlburei fintini
il am în ochi

Fintină care îngheță
și ne desgheță
Surpată în mine
de pîntecul mamei,
Singur, aici,

între mine și umbră
Nu știu de ce beau opa
și nu beau ploaia —
Ce pămînt le desparte...

De ce...

De ce să-l iert,
el mă dezleagă de obiect și lucru,
Climă în care crucile pot vorbi,
se face neliniște,

Devine posibil să ardă pînă la ultimul
cel fără scrupule,
cel fără ștut.

...Dreptul ce îmi rămîne
la mîngîierea apei.
Am în urmă malul de piatră stîns,
umbră a copacilor sub cer senin!

Apa ochiului

Apa ochiului
plînsă

Uitase cînd s-a născut

tăcerea se desnoadă prin cenușă
In care stau focurile ascunse
spre piramida ce nu există

Pierd din singe

e necunoscut semnul acesta

Ce obosește sunete,

Toate orbitele au cite o poartă,

Mai greu decît ecoul
marelui clopot!

EMIL CIURARU

Necuprindere

Eu eram necuprins
și necuprînsul spre tine venea.

Privire eram
și privirea spre tine venea.

Tăcere eram
și tăcerea spre tine venea.

Eram doar strigăt
și strigătul spre tine venea

Acum necuprîndere sînt
și alerg către tine
prin necuprîndere

E timpul

E timpul marilor veniri

De iarbă și de frunză iarbă,
De florile pierdute-n toamnă,De fluturi, bună Domnișoară.

Alungă-ți valul nesperanței

Speranța-n țoc rechiam-o iarbă,

E timpul marilor sosiri

De trîluri, bună Domnișoară

FLORIN PUCĂ

Cîntec

Fiecare pom știe o poveste, un cîntec

Pentru cei care au murit.

Diminețile, primăverile,
Noapțile, iernile,

Vara mai sint și greieri,
Toamna frunzele mor povestind.

Și niciodată nu e liniște de mormînt.

Acolo toți sînt la fel

Niste copii,
Niciodată sături de povești, de cîntece
Și de poezii.

Inele cite două

De mult,
de la naștere

Timpul

a coborît

în iubire

cu iubirea de

oameni.

Și Timpul

constrîns parcă, în

apusuri de soare

și-n apusuri de stele,

prin bătăi repetate

de aripi,
gravat-a

în stînga Eternității

„Cîntecul iubirii”
nu prin cuvînt,
ci prin jurămîntul

credinței

revărsat în trăirea

a cite două inele.

La vad

pentru Rosemarie

Dimineața ies ca un crocodil hămesit
Momi de bășinași poficioși de mine,
Mă țiri printre ierburi și oameni ascunși

Neștiutor, cu gîndurile colcăind în ope,
Mă îmbăt din ierburi descîntate și plîng.

Seara mă întorc pe dira lăsată

Îmi sfîșii pieptul amorit de ierburi

În cuștile înfipte peste zi,

Gonind către riul numit al meu.

Acolo, îmi rătăcesc lacrimile,

Nici nu mai știu dacă plîng.

Mă strîșește noaptea de treizeci și șapte

de ani și mai bine

Nu mă mai învăț minte și bat același

drum

Și mereu mă întorc pe dira lăsată de

mine.

EUGEN BERCA

Potrivnic

Sugrumi în tine ghimpele adînc

Dar iedera se-ntinde ca o plasă

Și-ascuți cum bate spada în oblic

Sub pașii rari de umbră și mătosă.

În biciuirea zilei au rămas

Doar ochii cu-nțeleapta lor răcoare

Vraind să șteargă tremurul din glas

Și-alta mincinoasă așteptare.

Noapte

Desprinde adevărul tău uitat

Altă de singur zidului de piatră

Sub neîngăduita pașii bat

Și bănuiala drumurilor lată.

De ne-nșele mirajul în pietriș

Cînd vrea s-adoarmă searbădul grăunte

Și-nveninarea scrisului piezis

Cu dalta grea pe marmora din frunte.

C. ATOMII

Ceramică

Cînd pe-o cergă de lumină

Arcuit ușor din șale

Intunerul se-nchină

Fefii existenței sale.

Pe-a nimicului tîpsie

Renăscute-n vas de dor

Umbre vagi de veneșnie

Rid spre mine incolor.

C.F.: Îmi spul că ți-e foarte dor de mine. Am acasă o singură fotografie; ți-as fi trimis-o, ca să-ți ostolesc dorul, dar: 1) nu știu adresa la care poți fi găsit și 2) prozele pe care mi le-ai trimis nu mă pot obliga să scap de această fotografie... la minut. Vorba dumitale (pe care o crezi nemuritoare), „afară se crăpa de moarte” și, zic eu, nu mai era nimic. Și, pentru că susții că leșini de dorul meu, îți trimit o amintire: „Foale verde pășărele / Nu da cu vopsea pe ele / Că odată și odată / M-oi întoarce din armată”. Îți place? Mie, nu.

I.Z.: Bucata dumitale intitulată „O clipă de neatenție” m-a costat pe mine o jumătate de oră (dacă nu mai mult) de blestem. Asta din cauza caligrafiei. Dar, după ce mi-am așezat cite patru lupe în dreptul ficcării ochi, am constatat (plin de mîndrie) că litera c o scrii, sau o pictezi, cu multă aplecare. E, totuși o izbîndă.

U. Ostășianu: Din „O viață de cîine” rețin motto-ul: „A venit iarna / Toamna s-a dus / Albă mi-e calea, neaua s-a pus / Fulgii plutesc, plutesc și lin coboară / Pe dungile negre, pe-nșese lanuri”. Plus fraza: „20 ianuarie 1970. Fac o vizită unui nenorocit”. În rest nimic nu se leagă cu ideea de logică: „Ion a avut ferlicirea de a se naște debil” — spui matală. Și a devenit avar. Și vrei să mă faci să cred, că fura cîrje ca să le vîndă și să facă avere. Minunată idee. Pentru că o cîrjă costă pădurea, spul. Iar pădurea, prădată de un ram al ei, se usucă, sărăcește etc. Eu cred că Ion trebuia să se nască în Sahara. Și-ar fi făcut o cîrjă dintr-un kil de nisip încheșat cu scuipat și termina povestea. Atît el, cit și noi doi. Și toată lumea era mulțumită, nu cu lacrimi pe obraz. Merçi.

SUFLET DE PLUMB: Am trecut o dată pe Ulița alchimistilor din Praga, dar n-am găsit pulbere de aur. Dracon știe cum se poate transforma tîngirea în pește?! Oricum ești „Dilimache”. Dar nu ești fără pereche.

ION AIOANEI („fără domiciliu și stabiliment”) Nu știu, pe cuvînt că nu știu, unde se cumpără capete de oameni care după moarte se cumpără pe-o anumită sumă de bani... Poate la Institutul medico-legal. Morga din București, am mai spus eu undeva, e cea mai bine înzestrată din întreaga Europă și, cred, nu mai face achiziții. Trimite-mi proză sau poezie sau teatru (critică nu cer, critici nu se mai găsesc nicăieri, toți au devenit filozofi) pentru că nu de capul dumitale au nevoie, ci de ideea să-mi dovedească, fie și pe departe, că acest cap are niște umeri de sprijin.

LUIGI VAMPA: Redau numai scrisoarea, pentru că nu-mai scrisoarea prezintă ceva: „Stimate tovarășe Neagu, pe legea mea că nu știu cu ce să-ncep. Totuși, consider că pentru ochiul dvs., fragmentul acesta este suficient pentru a întrezări acel ceva (în cazul fericit cînd există)... sau nimicnicia... P.S. Tipa de la biroul de copiat acte mi-a dat prilejul să fac unele corecturi”. Răspuns: fragmentul nu e suficient ca să-mi dau seama de „acel ceva” și, bănuiesc, că nu mi-ar fi suficiente nici două lucrări ample, măsurînd să zicem, fiecare citeva sute de pagini. Înțelege ce vrei, eu nu pot să mă pronunț.

ION LĂCUSTĂ: Din „O șuviță de păr putred”, „Wee-keed” și „Un joc, doar un joc” toate dedicate Luminiei (șper că nu revistei cu amănunțime) am rămas în cap numai cu propoziția: „Fonfeea era supărat” și cu întrebarea: „Fonfeea, ce facem?”. Întrebarea îmi place atît de mult încît o repet: „Fonfeea, ce facem?” Hai să aștinem cite o țigară și să ne gîndim. Dar precis că anul din noi o s-adoarmă și, dă Doamne să fiu eu ăla.

AUGUSTIN POPESCU — Sibiu: „Eu voi face să rodească / Trupul tău fără veșminte / Te-oi trimite-n nemurire / Goală precum ai venit / Și ți-oi da în schimb magia / Celor mai de rînd cuvinte / Să fii toată lîngă stele / Cînd plutești în infinit” — Asta, zic și eu, declarație de amor! De ce nu și pe tonul asasin-promițător: „Te-oi trimite-n nemurire / Să plutești în infinit / Și ți-oi da în schimb magia / Goală, precum ai venit” ? Sau suav-amenințător: Dar de-mi ia cumva magia / Trupul tău fără veșminte / Te-oi trimite-n nemurire / Celor mai de rînd cuvinte”. Ca să nu aveți vîrbă!

A. VEDEA — Buftea: „Alăturat, vă trimit, pentru publicare două urări: una de nuntă, iar alta de onomastica unui copil”. Transmiteți la mulți ani copilului din partea mea. Cît privește Urarea de nuntă, îmi vine greu să n-o reproduc: Vreau în citeva cuvinte / Să fac mirilor urare / Dorese ca de aci-nainte / dragostea, fidelitatea călăuză lor să fie / E un sfat dat omînrîi / de marele muzician / De Beethoven / geniu al gîndirii. / C-ana opera „Fidelio” dragostea și fidelitatea / țelul lor să fie”.

F. N.

Cezar BALTAG

F. N.

Cezar BALTAG

Desen de VIGH ISTVAN

Desen de VIGH ISTVAN

Desen de VIGH ISTVAN

proză italiană

„De vorbă în familie“

— Apropo, papă, am văzut într-o carte că se pomenea despre o anumită Terra, sau Pământul: ce-i asta?
— Terra? Este... un mic corp ceresc.
— Da, dar pe unde se află?
— El vino-ncoară, dă-te mai aproape. Vezi soarele nostru, și ceva mai încolo, steaua aceea mare? Așa, acum privește mai la dreapta, mai în fund, ca să zic așa. Foarte bine, și vezi stelele alea mici, care sînt de fapt alți sori, foarte îndepărtați?... Uite, abia se zăresc.
— Ba nu, le văd destul de clar.
— Ei bine, una dintre ele...
— Este Terra?
— Nu chiar. Una dintre ele, nu știu care, dar dintre cele mai stinse, este soarele Terrei.
— Cum adică?
— Cum, cum adică? Terra este o planetă, adică o planetă a unui sistem solar.
— Acolo în fund?
— Desigur, dar n-ai putea să-ți spun cu precizie unde.
— Și de ce e amintită?
— Amintită? Ce înseamnă adică amintită? Ce știu eu cum e amintită în cartea ta? Poate pentru că ne ocupăm de ea sau ne-am ocupat, pentru că am studiat-o și o cunoaștem?
— Poate că de-asta.
— Da, o cunoaștem! Poate că alții o cunosc mai bine, în ceea ce mă privește...
— Cum așa?
— Bine, băiețe, dar eu nu sînt nici astronom, nici explorator spațial, ce vrei să-ți spun?... Cred, adică se crede, că acolo, pe planeta aceea, a înflorit cîndva, cîne știe cînd, o civilizație.
— Chiar o civilizație?
— Da, o civilizație, sau așa ceva. Dar de ce nu-ți întreb despre toate acestea pe profesorii tăi?
— Nu, nu, mai bine spune tu, spune tu ce știi.
— Atunci stai să-mi amintesc... Aha, da, au găsit acolo... sau n-au găsit nimic de fapt, căci sînt foarte puține urme ale acestei civilizații dar, în sfîrșit, în mijlocul unui șes se afla, și poate că se mai află încă, dacă n-ai dus-o la vreun muzeu, se afla o mașină vorbitoare.
— O mașină vorbitoare?
— Da, și ce?
— O mașină vorbitoare: dar ce-i asta?
— O mașină vorbitoare este o mașină care vorbește, asta e! Știi ce înseamnă a vorbi?
— Nu.
— Cum, nu știi?... Bine dar astăzi la universitățile astea ale voastre nu vă mai învață chiar nimic! De altfel, drept să-ți spun, eu însumi...
— Bine, ș-atunci?
— Oh, cerule! A vorbi... a vorbi înseamnă a vorbi, a emite, știu bine, dar în ce scop habar n-am, a emite sunete, cred.
— Sunete?
— Ei, poftim, să vezi acum că nu știe nici ce-i acela un sunet.
— Chiar așa și e: nu știu.
— Ce să spun, grozave cunoștințe științifice ai mai căpătat prin școli.
— Da, da, așa că mai bine spune tu ce este un sunet.
— Un sunet: un sunet... Uite, nici eu nu știu prea bine, și puținul pe care-l știu nu mă pricep să-ți-l explic. Dar în definitiv asta e datoria profesorilor tăi, ce dracu!
— Lasă asta și spune mai departe. Hai, curaj!
— Un sunet: sunetul, da, ar fi modalitatea, un fel de modalitate pentru a semnala propria prezență, un semn să zicem de prezență...
— Nu înțeleg nimic din tot ce spui.
— Nici eu.
— Mă rog, ar fi un semn, ca o lumină emisă de niste făpturi vii pentru a-și înștiința pe alții de ceva?
— Nici pomeneală, ce-ți trece prin cap? Un sunet e un sunet și nu e o lumină, și nu-i necesar să existe făpturi vii să-l emită și în fine nu știu dacă folosește ca să înștiințeze de ceva... Decît că înștiințază și că semnaleză, să zicem mai bine că arată, dezvăluie ceva.
— Eu tot nu înțeleg nimic.
— Te cred. Dar ia ascultă: cel puțin atîta lucru v-au învățat că anumite corpuri cerești au în jurul lor atmosferă?
— At-mos-feră?
— Dumnezeu mare! Da, atmosferă: un mediu, cum să-ți spun.
— Mediu?
— Oh!.. Ia ascultă: noi de ce sîntem înconjurați?
— De nimic.
— Asta crezi tu; află însă că, dimpotrivă, în jurul nostru chiar și în jurul lumii noastre avem o anumită cantitate de unde.
— Ei, și?
— Și trebuie să-ți imaginezi că atmosfera este ceva de genul acesta, dar mult mai compact, mai strîns, mai solid, nu știu cum să-ți spun, ceva care înconjoară totul, adică tot ce alcătuiește unul din acele corpuri cerești.
— Ceva solid, ca o piatră?
— Nicidecum! Ah, cum să te fac să înțelegi cînd nici eu nu înțeleg prea bine lucrurile astea! El spun că...
— Care ei?
— Ei, oamenii de știință, profesorii tăi sau cei care... spun că în lumile acelea îndepărtate se găsește o mulțime de lucruri mult mai moi decît piatra...
— Și sunetul ar fi unul dintre lucrurile astea mai moi?

— Dar ce spui? ! Spuneam asta ca să-ți dau o idee despre atmosferă; care, ar fi, deci... ar fi un lucru moale care înconjoară din toate părțile corpul ceresc și pe locuitorii săi; mi se pare că aerul mai ziceau; și apoi mai au acolo apa, ceva mai consistentă...
— Apa?
— Oh, ce blestem: las-o, ar fi prea mult de explicat, și pe de altă parte explicația ar fi prea confuză.
— Da, așa e, între moale și solid nu e prea mult de înțeles. Dar oricum: cit de moale era acest mediu, această atmosferă sau aer! Ia să vedem, se putea trece prin ea?
— Hm, da, cred că da.
— Bine, chiar dacă tot nu știu încă ce era și la ce folosea chestia asta, de bine de rău îmi pot face o părere despre ea. Să ne întoarcem la sunet: ce legătură au toate acestea cu sunetul?
— Are, pentru că unde este atmosferă este și sunet; și unde nu, nu. Noi, de exemplu, nu avem atmosferă și nu avem nici sunetul.
— Prin urmare sunetul ar fi o proprietate a atmosferei?
— Of, Doamne, nu, nici pomeneală. Atmosfera e aceea care face posibil sunetul, asta e totul.
— Dar atunci, o luăm iar de la început: sunetul ce este? Un semn, cum spuneam la început, emis de atmosferă însăși?
— Nu și iar nu! Ce semnă și nesemnă: ți-am precizat că sunetul, mai mult decît să semnaleză, arată și dezvăluie ceva.
— Arată? Dezvăluie? Tartă-mă, papă, dar te ostenești și asuzi că eu pricep și pricep pînă nu mai pricep nimic.
— Așa e, vād, dar adevărul e că nu ești tu de vină. Uite, hai s-o luăm altfel: închipuiește-ți că sunetul este o undă, una dintre undele emise și produse de obiectele cuprinse de acel mediu, în atmosferă; sau, mai bine, după cum îmi imaginez eu, un soi de frîmțare a atmosferei însăși prin acțiunea acelor obiecte. Ți e mai clar așa?
— Obiectele emit și produc aceste unde, ori frîmțarea atmosferei... Dar de ce, ca urmare a căruia fapt?
— Ei, da, nu spunem că le emit prin spon-tana lor voință, sau, dimpotrivă, chiar așa, dacă sînt ființe vii... în sfîrșit aceste unde arată din nou, sau dezvăluie o anumită stare a lor.
— Cu alte cuvinte o condiție determinată a...

de
TOMMASO LANDOLFI

din volumul

RACCONTI IMPOSIBILI

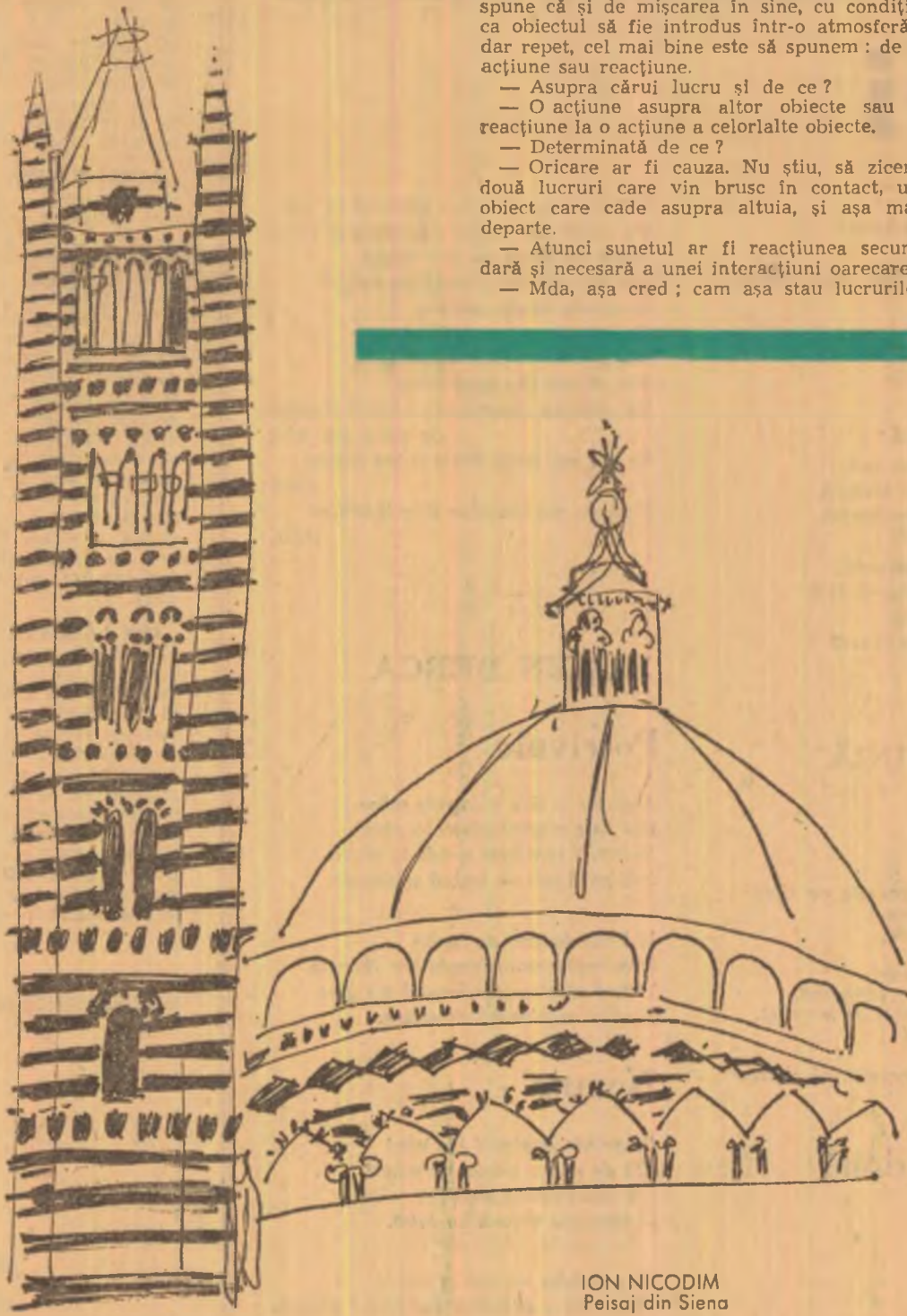
În literatura modernă italiană numele lui Tommaso Landolfi (născut în 1908) apare înconjurat de legendă. Adevăratul înverșunat al fascismului, în închisorile cărui își pierde mulți ani de viață, el este autorul mai multor volume de proză — povestiri și romane — care, folosind rînd pe rînd modalitățile de expresie diferite și contradictorii (ermetism, clasicism, romanticism, suprarrealism, visul științifico-fantastic), pun în mare dificultate pe exegeții. Fascinat de fapt de dimensiunile incommensurabile ale realului, Landolfi execută, în pofta oricărui prejudecăți literare, o strălucită demonstrație de investigație și meșteșug.

Printre operele mai importante cităm volumele de proză: La pietra lunare (1944), La biera du pecheur (1953), Se non la realtà (1960), Racconti (1961), culegere selectivă din întreaga nvelistică landolfiană, din care face parte și faimoasa povestire Le due zitelte, în societă (1962), Rien va (1963) etc.; piesa de teatru Landolfi VI di Benevento (1969), precum și unele traduceri dintre care notăm pe cele din limba rusă: Googol: Racconti di Pieterburgo (1941) și Naratori russi (1948).

Printre cele mai recente opere: Racconti impossibili, ed. Vallecchi, 1966, din care face parte și povestirea ce urmează.

F. CH.

obiectului sau corpului produce în mod necesar sunetul?
— Nu, domnule, nici o condiție și nici un mod necesar! Am spus stare? Atunci am spus greșit. Sunetul, asta e, e produs numai de o mișcare a lor, de o acțiune sau reacțiune a lor.
— Ah, în sfîrșit mi se pare că încep să pricep: sunetul e produs de mișcarea obiectelor?
— Nu de mișcarea în sine, deși s-ar putea spune că și de mișcarea în sine, cu condiția ca obiectul să fie introdus într-o atmosferă; dar repet, cel mai bine este să spunem: de o acțiune sau reacțiune.
— Asupra cărui lucru și de ce?
— O acțiune asupra altor obiecte sau o reacțiune la o acțiune a celorlalte obiecte.
— Determinată de ce?
— Oricare ar fi cauza. Nu știu, să zicem două lucruri care vin brusc în contact, un obiect care cade asupra altuia, și așa mai departe.
— Atunci sunetul ar fi reacțiunea secundară și necesară a unei interacțiuni oarecare?
— Mda, așa cred; cam așa stau lucrurile.

ION NICODIM
Peisaj din Siena

— Partea proastă e că nu este o definiție suficientă, vezi bine.
— Da, dar nu știu ce-l de făcut.
— Sau sunetul o fi unica reacțiune secundară posibilă?
— Băiețe, hai s-o lăsăm baltă; degeaba mă răsucesți atîta că altceva nu mai scoatem de aici.
— Oricum ar fi, asta înseamnă deci că un corp nu poate să emită el singur acest soi de unde, acest sunet?
— Ba nu, sau, da, la dracu, ce știu eu? În știință ești un ignorant de mina întil, dar ca să discuți și să sucești mințile ești bun! Ce știu eu dacă un corp poate sau nu poate să emită un sunet cu de la sine putere, și la urma urmei ce importanță are o asemenea problemă?
— Nu, încercam doar să pricep mai bine ce este sunetul.
— Dar totul depinde de ceea ce înțelegi prin corp și prin propria sa putere: așa bunăoară poți tu să-ți imaginezi un corp în întregime inert?
— Așa că ne reîntoarcem la mișcare?
— Sîntem siliți.
— Dar sunetul nu este singurul efect al mișcării.
— Nu, firește.
— Deci faptul că își are originea în mișcare nu-l determină, repet, în mod suficient; de unde, s-ar putea considera, prin urmare, că am dobîndit acest element: că sunetul și-ar avea originea numai în mișcare. Și uite așa, după atîtea discuții, te întreb din nou: ce este sunetul?
— La dracu toate astea! Ascultă, termină odată cu păcăleliile și cu complicațiile tale. Nu mai știu nimic și nu mai înțeleg nimic.
— Ei hai, hai, nu te enfuria. Să încercăm s-o luăm altfel: sunetul asta, cum se manifestază?
— Dar ce tot am vorbit noi pînă acum? Sînt niște unde, ți-am spus.
— Da, dar cine le captează, ori nu le captează nimeni? Și, dacă nu, cum e? Noi cum le percepem?
— Noi nu le percepem ofuși de puțin.
— Nu noi, ei, locuitorii acelor lumi?
— Ei... zic că au, sau aveau un organ special.
— Aha, un organ special?
— Da, așa parcă; și... ia stai, cum fi spuseseși? Ureche. Mi se pare.
— Și cu urechea asta percepeau ei sunetele?
— Da.
— Și cu ce se poate asemăna perceperea asta?
— Dar de unde să știu eu, care n-am perceput un sunet în viața mea? Cred că nimeni n-ar putea să știe exact cum se percepe un sunet. Îmi închipui că trebuie să fie un soc o iritare a organelor sau ceva asemănător.
— Hm, să lăsăm asta. Mai bine spune-mi de ce se produc aceste unde.
— Nu pot să nu se producă: dacă miști un obiect într-un mediu, mediul se mișcă și el la rîndul lui și tot așa și atmosfera lor.
— Grozav ce spui: așa că toate undele ar trebui să fie sunete.
— Termină, nu începe iar.
— Dar e legitimă întrebarea mea: de ce sunetul este dispus în modul acesta special și în definitiv de ce există sunetul?
— Ei, asta e! Întreabă-l pe Domnul Dumnezeu.
— Ba nu, vreau să spun un lucru mai simplu. În natură totul are un rost, nu-i așa?
— Ești chiar sigur, domnișorule!
— Pînă la proba contrarie. Acum, acest binecuvîntat sunet, care de altfel nu știu bine ce este, dar care după cite am priceput e un efect necesar, la ce folosește?
— Și ce dracu...
— Un moment. Nimic nu se va produce așa, doar de amorul artei sau pentru simplu efect decorativ: iar pe de altă parte tu-mi spui că nu slujește ca să înștiințeze...
— Dar fiul meu iubit, ce pot să știu eu? Poftim, o slujă chiar și ca să înștiințeze, dacă ți ai de mult la asta.
— Să înștiințeze ce și pe cine?
— Pe cine? Pe cine poate să-l perceapă. Ce? Ceva ce se petrece, se înțelege, dar cu siguranță că fără vreo indicație specială sau mai bine zis intenție: dă de știre că se petrece un anumit lucru, și gata.
— Dar dacă acest lucru nu reprezintă un pericol pentru cine primește înștiințarea, ce nevoie mai are să-l dea de știre?
— Oh, Doamne, Dumnezeu, dar de unde să știu eu? O fi, poate, repet, o înștiințare generică, o înștiințare care nu silește o determinată rezoluție sau reacțiune, și dacă vreodată ar sta în puterea înștiințării... la dracu, în puterea înștiințării potențial, sau cum naiba s-ar putea numi, fi va sta în putere să-ți arate care pericol sau nu, care lucru prin pertința sa ori prin lipsa lui de... Dar, ca să terminăm, știi ce-ți spun? că nu știu ce este sunetul. Numai Dumnezeu știe ce este și de ce este așa și unde este! E bine?
— Grozav. Dar la concluzia asta nemaipomenită puteam să ajung și singur.
— Păi, sigur, nu ne lipsește astăzi decît sunetul!
— Liniștește-te. Și măcar să ne întoarcem acolo de unde s-a pornit discuția. Să ne întoarcem la acea Terra. Spuneai că au găsit o mașină vorbitoare și cu nu știam ce vrea să zică a vorbi, și de-ăci s-a pornit totul. Bun, și ajunși aici ce poți să-mi spui?

— Despre ce, despre vorbire? Nimic nu vreau să-ți spun. Pot doar să-ți repet cele ce ți-am mai spus: a vorbi înseamnă a emite sunete, în nu știu ce scop.
— Dar, în primul rînd, a emite cum?
— Cum, cum?
— Adică, în ce fel anume le emiteau?
— Dar cine, mă rog, mașina sau locuitorii?
— Să lăsăm mașina. În privința asta era un sistem anume: despre locuitorii zic.
— Ah, nu, stai așa, aici trebuie să ne înțelegem! eu știu despre mașina vorbitoare, dar nu și că locuitorii ar fi vorbit.
— Ei, cum, dacă aveau un organ anume de recepție, e de crezut că trebuia să aibă și un organ de transmitere.
— Și de ce să fie de crezut? puteau să se limiteze doar la captarea sunetelor. Dar în realitate, fii pe pace, se pare că vorbeau și chiar mult. Am vrut să te avertizez doar că aici, ca și în toate cele ce le-am discutat pînă acum, și prin propria sa putere: așa bunăoară poți tu să-ți imaginezi un corp în întregime inert?
— Așa că ne reîntoarcem la mișcare?
— Sîntem siliți.
— Dar sunetul nu este singurul efect al mișcării.
— Nu, firește.
— Deci faptul că își are originea în mișcare nu-l determină, repet, în mod suficient; de unde, s-ar putea considera, prin urmare, că am dobîndit acest element: că sunetul și-ar avea originea numai în mișcare. Și uite așa, după atîtea discuții, te întreb din nou: ce este sunetul?
— La dracu toate astea! Ascultă, termină odată cu păcăleliile și cu complicațiile tale. Nu mai știu nimic și nu mai înțeleg nimic.
— Ei hai, hai, nu te enfuria. Să încercăm s-o luăm altfel: sunetul asta, cum se manifestază?
— Dar ce tot am vorbit noi pînă acum? Sînt niște unde, ți-am spus.
— Da, dar cine le captează, ori nu le captează nimeni? Și, dacă nu, cum e? Noi cum le percepem?
— Noi nu le percepem ofuși de puțin.
— Nu noi, ei, locuitorii acelor lumi?
— Ei... zic că au, sau aveau un organ special.
— Aha, un organ special?
— Da, așa parcă; și... ia stai, cum fi spuseseși? Ureche. Mi se pare.
— Și cu urechea asta percepeau ei sunetele?
— Da.
— Și cu ce se poate asemăna perceperea asta?
— Dar de unde să știu eu, care n-am perceput un sunet în viața mea? Cred că nimeni n-ar putea să știe exact cum se percepe un sunet. Îmi închipui că trebuie să fie un soc o iritare a organelor sau ceva asemănător.
— Hm, să lăsăm asta. Mai bine spune-mi de ce se produc aceste unde.
— Nu pot să nu se producă: dacă miști un obiect într-un mediu, mediul se mișcă și el la rîndul lui și tot așa și atmosfera lor.
— Grozav ce spui: așa că toate undele ar trebui să fie sunete.
— Termină, nu începe iar.
— Dar e legitimă întrebarea mea: de ce sunetul este dispus în modul acesta special și în definitiv de ce există sunetul?
— Ei, asta e! Întreabă-l pe Domnul Dumnezeu.
— Ba nu, vreau să spun un lucru mai simplu. În natură totul are un rost, nu-i așa?
— Ești chiar sigur, domnișorule!
— Pînă la proba contrarie. Acum, acest binecuvîntat sunet, care de altfel nu știu bine ce este, dar care după cite am priceput e un efect necesar, la ce folosește?
— Și ce dracu...
— Un moment. Nimic nu se va produce așa, doar de amorul artei sau pentru simplu efect decorativ: iar pe de altă parte tu-mi spui că nu slujește ca să înștiințeze...
— Dar fiul meu iubit, ce pot să știu eu? Poftim, o slujă chiar și ca să înștiințeze, dacă ți ai de mult la asta.
— Să înștiințeze ce și pe cine?
— Pe cine? Pe cine poate să-l perceapă. Ce? Ceva ce se petrece, se înțelege, dar cu siguranță că fără vreo indicație specială sau mai bine zis intenție: dă de știre că se petrece un anumit lucru, și gata.
— Dar dacă acest lucru nu reprezintă un pericol pentru cine primește înștiințarea, ce nevoie mai are să-l dea de știre?
— Oh, Doamne, Dumnezeu, dar de unde să știu eu? O fi, poate, repet, o înștiințare generică, o înștiințare care nu silește o determinată rezoluție sau reacțiune, și dacă vreodată ar sta în puterea înștiințării... la dracu, în puterea înștiințării potențial, sau cum naiba s-ar putea numi, fi va sta în putere să-ți arate care pericol sau nu, care lucru prin pertința sa ori prin lipsa lui de... Dar, ca să terminăm, știi ce-ți spun? că nu știu ce este sunetul. Numai Dumnezeu știe ce este și de ce este așa și unde este! E bine?
— Grozav. Dar la concluzia asta nemaipomenită puteam să ajung și singur.
— Păi, sigur, nu ne lipsește astăzi decît sunetul!
— Liniștește-te. Și măcar să ne întoarcem acolo de unde s-a pornit discuția. Să ne întoarcem la acea Terra. Spuneai că au găsit o mașină vorbitoare și cu nu știam ce vrea să zică a vorbi, și de-ăci s-a pornit totul. Bun, și ajunși aici ce poți să-mi spui?

În românește de
FLORIN CHIRIȚESCU

LUCEAFĂRUL

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef: Ștefan Banulescu
Redactori șefi adjuncți:
Cezar Baltag, Fănuș Neagu,
Nichita Stănescu
Secretar general de redacție:
Constantin Țoiu

REDACȚIA:

București, Bd. Ana Ipătescu 15
Telefon: 11.51.54; 12.16.10

ADMINISTRAȚIA:

Soseaua Kiseleff 10, tel. 18.33.99

ABONAMENTELE:

3 luni — 85 lei; 6 luni — 20 lei; 1 an — 52 lei

Tiparul executat la

COMBINATUL POBIOGRAFIC „CASA ȘCINTEII”

Prezentarea grafică: Mircea Popescu

Pașinator: Nicolae Ion.